

IHP Laarbeek

Opdrachtgever
Gemeente Laarbeek

Datum
17 april 2025

Referentie
1742505-0019.1.0

Auteur(s)
Bas Verkerk - HEVO B.V.
Louk Linders - HEVO B.V.
Sander Troost - HEVO B.V.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3			
1.1.	Landelijke Context	3			
1.2.	Lokale Context	3			
1.3.	Doelstelling	4			
1.4.	Aanpak	4			
1.5.	Leeswijzer	4			
2.	Aanbod Onderwijs en Kinderopvang	5			
2.1.	Primair Onderwijs	5			
2.2.	Voortgezet Onderwijs	5			
2.3.	Aanbod Kinderopvang	5			
3.	Beleid en Visie	6			
3.1.	Landelijk Beleid	6			
3.2.	Lokaal Beleid	6			
3.3.	Visie op Onderwijs en Kinderopvang	7			
3.4.	Visie op Onderwijshuisvesting	8			
4.	Methodiek	14			
4.1.	Capaciteitsanalyse Onderwijs	14			
4.2.	Kwaliteitsanalyse Onderwijs	14			
5.	Analyse en opgave	15			
5.1.	Capaciteit Onderwijs	15			
5.2.	Kwaliteit Onderwijs: Quickscans	18			
5.3.	Scholenlandschap Gemeente	19			
5.4.	Reflectie op de Opgave	20			
6.	Scenario's	20			
6.1.	Scenario's Onderwijs	21			
6.2.	Voorstel programmering	28			
7.	Financiële vertaling en CO₂-reductie	29			
			7.1.	IHP Kwaliteit	29
			7.2.	Aanvullende kwaliteit:	29
			7.3.	Verdeling Kwaliteit	29
			7.4.	Kosten	30
			7.5.	Financiële Uitgangspunten	31
			7.6.	Meerjaren investeringsraming	32
			7.7.	Kapitaalslastenberekening	33
			7.8.	Status IHP Kosten	33
			8.	Vervolg IHP	34
			8.1.	Opstellen uitvoeringsprogramma	34
			8.2.	Opstellen Haalbaarheidsonderzoeken	34
			8.3.	Verbeteringen Duurzaamheid en Binnenmilieu	34
			8.4.	Disclaimer	34
			Bijlage I: Wettelijke en beleidskaders		35
			Bijlage II: Energieprestaties		37
			Bijlage III: Kwaliteitsadvies Frisse Scholen		37
			Bijlage IV Meerjaren investeringsraming		38

1. Inleiding

De gemeente heeft samen met de schoolbesturen en de kinderopvangorganisaties voorliggend Integraal Huisvestingsplan (IHP) opgesteld voor de onderwijshuisvesting van het Primair Onderwijs (PO) en Voorgezet Onderwijs (VO).

In dit plan worden de kaders bepaald waarbinnen de gemeente de schoolbesturen en kinderopvangorganisaties samenwerken aan goede, toekomstbestendige onderwijshuisvesting. Goede onderwijshuisvesting is een randvoorwaarde voor goed onderwijs.

De noodzaak tot samenwerking komt voort uit de gedeelde verantwoordelijkheid voor onderwijshuisvesting: de gemeente heeft een zorgplicht voor onderwijshuisvesting voor onder andere nieuwbouw en uitbreiding en schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor onderhoud en exploitatie. In dit IHP worden beide verantwoordelijkheden op elkaar afgestemd.

Kinderopvang maakt steeds vaker deel uit van onderwijshuisvesting in Integrale Kindcentra (IKC's). Ondanks dat de gemeente geen formele verantwoordelijkheid heeft voor de huisvesting van kinderopvang zijn zij een belangrijke schakel in de ontwikkeling van kinderen. De kinderopvangorganisaties zijn daarom ook betrokken.

1.1. Landelijke Context

Het IHP sluit aan op de landelijke context. Door nu een strategisch IHP te ontwikkelen spelen gemeente, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties in op, onder andere, de volgende landelijke ontwikkelingen:

- De wettelijke status van IHP's en renovatie (naar aanleiding van het wetsvoorstel van VNG, VO-raad en PO-raad).
- De verbeterslag die gemaakt dient te worden op het gebied van de kwaliteit van onderwijshuisvesting.
- De duurzaamheidsambities die voortvloeien uit de afspraken binnen het Klimaatakkoord.
- De druk die is ontstaan op de bekostiging van onderwijshuisvesting.

1.2. Lokale Context

In de gemeente Laarbeek liggen 9 scholen voor het Primair Onderwijs (PO) en 1 school voor het Voortgezet Onderwijs (VO). Het Commanderie College (VO) is in 2018 voorzien van een uitbreiding.

Binnen het PO wordt nagedacht over uitbreidingen en verduurzamingsmaatregelen. Het is wenselijk om vanuit de visie op de onderwijshuisvesting toe te werken naar een lange termijn doorkijk voor de vernieuwingsopgave van het PO met oog voor de doelstellingen binnen het Klimaatakkoord. Belangrijke onderlegger is de leerlingenprognose, met aandacht voor de verschillende woningbouwontwikkelingen in de regio. (Bouwplan 'Beekse Akkers' is een uitbreiding die in de 2e fase in totaal 414 woningen toevoegt en waar in fase 3a nog 128 woningen worden toegevoegd en de woningaantallen voor fase 3b zijn nog onbekend.

De gemeente wil inzetten op een betere aansluiting van de kinderopvang op het onderwijs (doorgaande leerlijn) en heeft oog voor de verschillende kernen. Het opzetten van (Integrale) Kindcentra is daarbinnen een mogelijkheid, met aandacht voor eenduidige beheermodellen. Vanuit het onderwijs spelen daarnaast de thema's rondom inclusief onderwijs (thuis nabij) en nieuwkomer onderwijs. Het is wenselijk om deze thema's op een goed manier te borgen binnen het reguliere onderwijs.

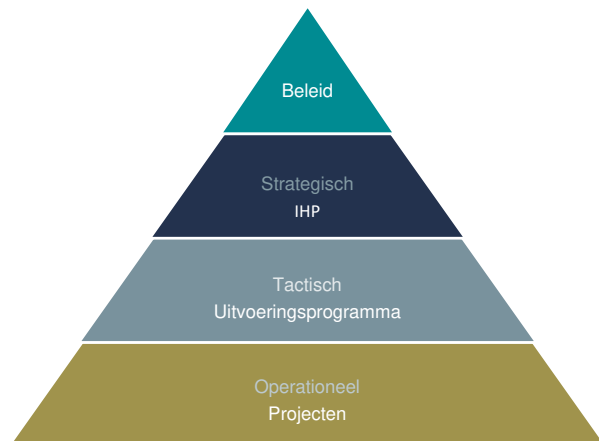
De gemeente bestaat uit de kernen Beek en Donk, Aarle Rixtel, Lieshout en Mariahout. Binnen iedere kern zijn 1 of meerdere scholen gevestigd. De scholen zijn verdeeld over twee schoolbesturen voor PO; Stichting De Eenbes (hierna Eenbes) en Plato. Daarnaast is er een school voor VO van schoolbestuur Onderwijsgroep Oost Brabant. Voor het speciaal onderwijs maakt de gemeente gebruik van het samenwerkingsverband Helmond-Peelland.

1.3. Doelstelling

Het IHP is een strategisch plan waaraan gemeente, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties zich conformeren. Gezamenlijk wordt toegewerkt naar een toekomstbestendig opgroeiklimaat met bijbehorende huisvesting voor onderwijs en kinderopvang. In tegenstelling tot de werkwijze (uitsluitend) op basis van de Verordening Onderwijshuisvesting (in het vervolg 'verordening'), wordt in het IHP uitgegaan van een proactief onderwijshuisvestingsbeleid binnen de gestelde financiële kaders. Het IHP:

- Sluit aan op de beleidskaders van de gemeente op het gebied van onderwijs.
- Geeft aan op welke wijze de gemeente zij haar zorgplicht wenst in te vullen.
- Stelt de gemeente en schoolbesturen in staat om op korte en lange termijn toekomstbestendige keuzes te maken en proactief beleid te voeren.
- Stelt de kaders waarbinnen de gemeente, samen met de schoolbesturen, investeert in de onderwijshuisvesting.
- Biedt een meerjarenperspectief waarop het eigen (investerings-)beleid van de gemeente en schoolbesturen kan worden afgestemd;
- Vormt het beleidskader voor onderwijshuisvesting voor vier jaar (2026,2027,2028 en 2029) en geeft een doorkijk voor de langere termijn van 16 jaar (2030 t/m 2044). Het IHP wordt elke vier jaar herijkt, zodat het beleidskader blijft aansluiten bij de vragen en behoeften van dat moment.

De verankering van het IHP kan verdeeld worden over het strategisch, tactisch en operationeel niveau. Dit IHP is daarin het strategisch kader. Na vaststelling van het IHP

wordt een uitvoeringsprogramma vastgesteld waarin de eerste termijn van het IHP wordt uitgewerkt. Dit is het tactisch niveau. De uitvoering van de projecten is onderdeel van het operationeel niveau.

1.4. Aanpak

Het IHP is samen met gemeente, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties ontwikkeld. Daarbij zijn gezamenlijk de volgende stappen doorlopen:

1. Om te komen tot een gezamenlijke visie zijn in diverse bijeenkomsten met de gemeente, de schoolbesturen en kinderopvangorganisaties uitgangspunten gedefinieerd.
2. Er heeft een uitgebreide analyse plaatsgevonden van de onderwijsgebouwen in de gemeente. Er is onder andere gekeken naar capaciteit en kwaliteit. Aan de hand van de analyse is de opgave in beeld gebracht
3. Op basis van de gezamenlijke visie en de uitkomsten van de analyse zijn de scenario's (uitbreiding/nieuwbouw/renovatie) die invulling geven aan de opgave in interactieve sessies geformuleerd.
4. De scenario's zijn financieel vertaald.
5. De vier bovenstaande deelproducten zijn samengevoegd in voorliggend IHP, waarbij tevens de vervolgstappen zijn benoemd.

1.5. Leeswijzer

Na dit eerste inleidende hoofdstuk beschrijft hoofdstuk 2 het onderwijslandschap van de gemeente. Hoofdstuk 3 gaat in op de gezamenlijke visie en uitgangspunten. Hoofdstuk 4 introduceert de gehanteerde methoden voor de analyse de opgave die in hoofdstuk 5 worden gepresenteerd. Hoofdstuk 6 beschrijft de scenario's die invulling geven aan de opgave. Hoofdstuk 7 voorziet de scenario's uit hoofdstuk 6 van financiële uitgangspunten en een financiële vertaling. In hoofdstuk 7 is het vervolgproces na het IHP omschreven.

2. Aanbod Onderwijs en Kinderopvang

Dit hoofdstuk biedt inzicht in het onderwijs- en kinderopvangaanbod in de gemeente. Het gaat hier voor het onderwijs om het PO, VO en (V)SO en voor kinderopvang om kinderdagopvang (KDV) en buitenschoolse opvang (BSO) en Peuterwerk.

2.1. Primair Onderwijs

De gemeente Laarbeek kent in totaal acht scholen voor primair onderwijs (PO). Het PO in de gemeente Laarbeek wordt verzorgd door een tweetal schoolbesturen, te weten Plato en Eenbes. De schoolbesturen bieden onderwijs aan duizend vijfhonderdzesentachtig (1586) leerlingen (xxlnc Sociaal, 2024).

Schoolbestuur	Schoolnaam	Denominatie	Aantal leerlingen	%	Bouwjaar
Plato	OBS de Driehoek	Openbaar	175	11%	2016
Plato	OBS het Klokhuis	Openbaar	192	12%	2009
Eenbes	Bernadetteschool	Rooms-Katholiek	135	9%	1977/
Eenbes	De Sprinkel	Rooms-Katholiek	247	16%	2013
Eenbes	Breinplein	Rooms-Katholiek	180	11%	2016
Eenbes	't Otterke	Rooms-Katholiek	156	10%	1972
Eenbes	De Raagten	Rooms-Katholiek	258	16%	2013
Eenbes	De Muldershof	Rooms-Katholiek	243	15%	1979/ 2000/ 2009
Totaal			1586	100%	

Tabel 1: Overzicht PO, leerlingenaantal conform leerlingenprognose xxlnc Sociaal, 2024.

Op drie scholen na zijn de afgelopen 15 jaar alle schoolgebouwen binnen de gemeente Laarbeek vervangen. De gemeente kent hiermee een relatief jong scholenbestand.

2.2. Voortgezet Onderwijs

De gemeente Laarbeek kent één school voor voortgezet onderwijs (VO) met twee locaties (Commanderij college Laarbeek en het Juniorcollege). Het VO in de gemeente wordt verzorgd door Onderwijsgroep Oost Brabant. Het schoolbestuur biedt onderwijs aan vijfhonderdtweënvijftig leerlingen (xxlnc Sociaal, 2024).

Schoolbestuur	Schoolnaam	Denominatie	Aantal leerlingen	%	Bouwjaar
Onderwijsgroep Oost Brabant	Commanderij College Laarbeek	Algemeen bijzonder	552	100%	2013/ (Juniorcollege 2018)
Totaal			552	100%	

Tabel 2: Overzicht VO.

2.3. Aanbod Kinderopvang

In de gemeente Laarbeek zijn meerdere kinderopvangorganisaties actief, onder andere Spring kinderopvang organisatie en GOO Opvang en Onderwijs. Op alle basisscholen - met uitzondering van 't Otterke wordt kinderopvang (0 tot 4 of 2 tot 4 jaar) aangeboden.

3. Beleid en Visie

De gemeente, de schoolbesturen en kinderopvangorganisaties streven gezamenlijk naar een toekomstbestendig omgeving om in op te groeien. Het doel is om kinderen in de gemeente de best mogelijke kansen te bieden in hun ontwikkeling en voor te bereiden op hun toekomst. Daarbij is het van belang dat het onderwijs- en kinderopvangaanbod toegankelijk, divers en goed gespreid is en aansluit op de vraag van de maatschappij. Dit hoofdstuk behandelt landelijk en lokaal beleid en visie op onderwijs en kinderopvang en onderwijshuisvesting. Onderwijshuisvesting omvat daarbij ook eventuele ruimte voor kinderdagopvang (KDV), buitenschoolse opvang (BSO) en Peuterwerk in schoolgebouwen.

3.1. Landelijk Beleid

De voorzieningen in de huisvesting waarvoor de gemeente verantwoordelijk is, zijn vastgelegd in de wetgeving. Daarbij gaat het onder andere om (vervangende) nieuwbouw, uitbreiding, constructiefouten en eerste inrichting. Hiervoor ontvangt de gemeente een algemene uitkering in het gemeentefonds. De verantwoordelijkheid voor instandhouding (onderhoudskosten aan binnen- en buitenkant) en de exploitatie (o.a. energie- en schoonmaakkosten) van schoolgebouwen ligt bij de schoolbesturen, tenzij hiervan is afgeweken. Hiervoor ontvangen de schoolbesturen een lumpsumvergoeding vanuit het Rijk.

Het huidige stelsel vertoont diverse tekortkomingen. Deze zijn onder andere benoemd in het Interdepartementaal Beleidsonderzoek¹. Er zijn bijvoorbeeld geen eenduidige eisen voor onderwijshuisvesting, er is een gebrek aan koppeling tussen bouwkosten en budgetten, er is onvoldoende expertise bij schoolbesturen en gemeenten en het ontbreekt aan een gesloten beleidscyclus door met name een gebrek aan toezicht, monitoring en evaluatie.

Daarnaast worden strengere eisen aan schoolgebouwen gesteld, zoals eisen aan energieneutraliteit en Frisse Scholen. In het Klimaatakkoord is wettelijk vastgelegd dat de CO₂-reductie van de schoolgebouwen met 55% gereduceerd dient te worden ten opzichte van 1990 in 2030 en 95% in 2050. Ondanks deze ontwikkelingen blijft de

¹ IBO Onderwijshuisvesting funderend onderwijs, Een vak apart - Een toekomstbestendig onderwijshuisvestingsstelsel (2021)

indexering van zowel het gemeentefonds als de lumpsumvergoeding achter op de marktontwikkelingen (bouw- en exploitatiekosten).

Op 15 december 2016 hebben de PO-raad, de VO-raad en de VNG een gezamenlijk voorstel gestuurd aan toenmalig staatssecretaris Sander Dekker om de tekortkomingen in het huidige stelsel voor onderwijshuisvesting op te lossen. Het uitgangspunt van dit voorstel is dat gemeenten en schoolbesturen een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor de (kwaliteit van de) huisvesting van scholen. Belangrijke elementen uit het voorstel zijn:

1. Gemeenten en schoolbesturen worden verplicht om een IHP op te stellen.
2. De mogelijkheid om renovatie als volwaardig alternatief voor vervangende nieuwbouw in te kunnen zetten.
3. Het investeringsverbod voor het PO en (V)SO wordt opgeheven.

Voor meer informatie zie [bijlage I](#).

3.2. Lokaal Beleid

Kernen – Laarbeek zet in op het behoud van de eigen identiteit van de vier Laarbeekse Kernen.

Accommodatiebeleid - De gemeente streeft naar multifunctionele accommodaties en werkt toe naar een accommodatiebeleid om het beheer en eigendom beter te organiseren. Het voorzieningenniveau van Laarbeek is van een uitstekend kwaliteit. De gemeente heeft hierin de laatste jaren flink geïnvesteerd en dit niveau wil de gemeente behouden. Inzet van bewoners en organisaties zijn hierbij onontbeerlijk.

Woonbeleid - Laarbeek is een landelijke en zelfbewuste gemeente die haar positie binnen de brainportregio benut door te werken aan een aantrekkelijk woon- en leefklimaat. Groei van het aantal woningen en inwoners is voor Laarbeek geen doel op zich. Binnen de regio heeft Laarbeek afgesproken om tot en met 2030 minimaal 735 woningen² te bouwen. Daarbij staat centraal dat de woningen bijdragen aan de leefbaarheid en de vitaliteit van de kernen. Dit vraagt om een divers woonprogramma passend bij de maat en schaal van Laarbeek. Bouwplan 'Beekse Akkers' is een

² Beleidskader wonen – Visie op Wonen in Laarbeek horizon 2030.

uitbreiding die in de 2e fase in totaal 414 woningen toevoegt en waar in fase 3a nog 128 woningen worden toegevoegd en de woningaantallen voor fase 3b zijn nog onbekend. De ontwikkelingen in de wijk Beekse Akkers leiden mogelijk tot een vraag voor een onderwijsvoorzieningen in de wijk.

Routekaart verduurzaming - De gemeente heeft circa negentig gemeentelijke objecten in beheer. Deze worden via planmatig onderhoud beheerd aan de hand van een meerjaren-onderhoudsprogramma. In het licht van het klimaatakkoord zijn er doelstellingen op het gebied van verduurzaming maatschappelijk vastgoed bijgekomen. In 2023 heeft gemeente Laarbeek de Routekaart verduurzaming gemeente Laarbeek vastgesteld. In de routekaart verduurzaming wordt ingegaan op de (kern)portefeuille bestaande uit 22 gebouwen van de gemeente Laarbeek (waaronder 5 onderwijslocaties).

3.3. Visie op Onderwijs en Kinderopvang

In overleg met de schoolbesturen, Kinderopvang en gemeente Laarbeek zijn binnen het IHP-traject kernpunten voor de onderwijsvisie opgesteld. Deze kernpunten vormen de basis voor de bouwstenen van beleid voor de huisvesting.

Kerngericht Primair Onderwijs (PO): In Laarbeek is het primair onderwijs ruimtelijk georganiseerd rond de dorpskernen. Dit betekent dat elk dorp binnen de gemeente zijn eigen basisschool heeft, wat aansluit bij het streven naar leefbare en hechte dorpsgemeenschappen. Er wordt ook gezocht naar kansen voor samenwerkingen tussen scholen onderling en flexibiliteit in het bieden van opvang.

Sociaal en Zorgzaam Onderwijs: Het onderwijs in Laarbeek is sociaal en zorgzaam ingericht, met een nadruk op een warme en betrokken sfeer. Dit sluit aan bij het sociale en zelfbewuste karakter van de gemeente Laarbeek. De lokale cultuur is nuchter en “doe maar gewoon”.

Regionale Verbondenheid van Voortgezet Onderwijs (VO): De middelbare school in Laarbeek heeft een sterk regionaal karakter en biedt een breed profiel als uitstroombemogelijkheid die aansluit bij de diverse behoeften van leerlingen. De school kiest bewust het D&P-profiel (Dienstverlening & Producten), dat niet alleen brede uitstroombemogelijkheden biedt, maar ook goed aansluit op de lokale arbeidsmarkt.

Hierdoor ligt de nadruk op praktische vaardigheden en opleidingsrichtingen die relevant zijn voor de regio, wat ervoor zorgt dat leerlingen beter voorbereid zijn op de toekomstige beroepsmogelijkheden in hun eigen omgeving en dat de regionale economie ondersteund wordt.

Flexibiliteit: In de visie op ontwikkelingen in het PO zit de flexibiliteit hem in het personeel, en niet in het gebouw. Dit betekent dat scholen zich richten op het vermogen van leraren en ander personeel om zich aan te passen aan nieuwe ontwikkelingen en veranderingen binnen het onderwijs. In plaats van dat het fysieke schoolgebouw de manier van lesgeven bepaalt, ligt de nadruk nu op de vaardigheden en het aanpassingsvermogen van het personeel om binnen de bestaande huisvesting mee te bewegen met ontwikkelingen. Deze benadering stelt scholen in staat om meer wendbaar te zijn en sneller in te spelen op onderwijstrends, zonder beperkt te worden door de vaste structuur van het gebouw. Hierdoor kunnen ze innovatief blijven en onderwijs op maat bieden dat beter aansluit bij de behoeften van hun leerlingen. Dat neemt niet weg dat er te allen tijde voldoende huisvesting moet zijn voor de kinderen in de gemeente Laarbeek.

(I)KC vorming: De visie op (Integraal) Kindcentrum ((I)KC) in Laarbeek richt zich op het creëren van een geïntegreerde en samenhangende omgeving voor kinderen van 0 tot 14 jaar. In de ogen van de betrokken partijen is het vormen van een (I)KC eerder een must dan een wens. In een (I)KC werken onderwijs, kinderdagopvang, Buitenschoolse opvang en Peuterwerk en eventueel andere ondersteunende diensten, intensief samen onder één dak. De focus ligt op een doorlopende leerlijn en het bevorderen van de ontwikkeling van kinderen in een veilige, stimulerende en vertrouwde omgeving. Hierbij wordt gekeken naar de behoeften van de lokale gemeenschap en hoe een (I)KC kan bijdragen aan het versterken van de leefbaarheid en sociale samenhang in de dorpen van Laarbeek. In de praktijk betekent dit dat Laarbeek streeft naar nauwe samenwerking tussen verschillende instellingen, waarbij de wens om kinderen een soepele overgang te bieden tussen verschillende ontwikkelingsfasen en zorgvormen centraal staat. Dit sluit aan bij de bredere visie van de gemeente op leefbare dorpskernen en het belang van een sterke, sociale infrastructuur voor gezinnen.

Overdracht PO naar VO: De overdracht tussen het PO en het VO in de gemeente Laarbeek is goed georganiseerd dankzij de korte lijnen tussen de betrokken scholen. Dit

wordt vergemakkelijkt door het compacte karakter van het onderwijsaanbod in de gemeente, waar slechts één VO-school en acht PO scholen aanwezig zijn. Deze nabijheid bevordert een sterk netwerk tussen de scholen, waardoor er al vroeg in het leertraject contact wordt gelegd tussen de VO-school en de PO-scholen. Dit zorgt voor een soepele overgang voor leerlingen, waarbij hun behoeften en voortgang goed worden afgestemd tussen de onderwijsniveaus.

Thuisnabij onderwijs: De visie op thuisnabij onderwijs, zoals vastgelegd in het samenwerkingsverband (SWV), benadrukt dat passend onderwijs voor alle kinderen in de gemeente beschikbaar moet zijn. Dit houdt in dat kinderen zoveel mogelijk binnen het reguliere onderwijs in hun eigen omgeving worden opgevangen, met als doel het minimaliseren van vervoer naar verder gelegen scholen. Thuisnabij onderwijs omvat ook thuisnabije opvangmogelijkheden. Voor het VMBO betekent dit een school binnen de gemeente, terwijl voor HAVO, VWO en praktijkonderwijs (PRO) een school op max. 8 km fietsafstand als ideaal wordt beschouwd. Zo wordt gestreefd naar onderwijs en opvang die dicht bij huis plaatsvinden, wat bijdraagt aan een sterkere lokale gemeenschap en meer gemak voor gezinnen.

Kansengelijkheid: Kansengelijkheid voor kinderen en jongeren in de gemeente Laarbeek is van groot belang. Dit betekent dat zo veel mogelijk kinderen, ongeacht achtergrond of omstandigheden, in het reguliere onderwijs en de opvang kan blijven en daarbij de nodige ondersteuning krijgt voor eventuele aanvullende behoeften. De focus ligt hierbij op het benutten van kansen in plaats van het benadrukken van problemen, met als doel het beste voor elk kind te realiseren binnen de gestelde kaders. Kansengelijkheid houdt ook in dat knelpunten bespreekbaar worden gemaakt en genormaliseerd, in plaats van genegeerd. Deze openheid strekt zich uit tot het onderwijs, de gemeente en maatschappelijke organisaties. Het onderwijs speelt hierin een belangrijke rol door signalen van bijvoorbeeld financiële problemen op te vangen en te fungeren als schakel tussen verschillende maatschappelijke partners, om zo gezamenlijk oplossingen te vinden.

3.4. Visie op Onderwijshuisvesting

De visie op onderwijs en kinderopvang van de gemeente, de schoolbesturen en kinderopvangorganisaties stelt eisen aan onderwijshuisvesting. De gemeente, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties hebben de visie op onderwijshuisvesting uitgewerkt in vier thema's: de bouwstenen:

1. Vraag & Aanbod.
2. Samenwerking.
3. Kwaliteit en duurzaamheid
4. Regie.

Ieder thema omvat verschillende beleidsuitgangspunten. Het IHP is erop gericht om, binnen de mogelijkheden van de gemeente, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties deze uitgangspunten zoveel als mogelijk te realiseren.

3.4.1 Bouwsteen 1: Vraag en Aanbod

Deze bouwsteen geeft aan welk aanbod de gemeente, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties nastreven. Het gewenste aanbod van onderwijs is bepalend voor de scenario's.

Gemeente Laarbeek is tevreden over het onderwijsaanbod. Binnen iedere kern is een PO-onderwijsvoorziening. Daarnaast bestaat er een spreiding van onderwijsconcepten, denominaties (onderscheid tussen openbaar onderwijs verschillende categorieën van bijzonder onderwijs zoals rooms-katholieke, protestants-christelijke etc.) en onderwijsniveaus over de gemeente, waarbij voorop staat dat Laarbeek een aantrekkelijke gemeente voor iedereen wil zijn. De wens is het huidige onderwijsaanbod te behouden en waar mogelijk te versterken.

Algemeen

1. **Trend van de prognose:** De prognoses voor het PO onderwijs binnen de gemeente Laarbeek laten in de eerste periode tot 2033 een stijging zien van het aantal leerlingen. Hierna vlakt de stijging af en na een aantal jaren wordt een licht daling van het aantal leerlingen ingezet. Het VO-onderwijs laat eerst een daling van het aantal leerlingen zien en vanaf 2033 stijgt het aantal leerlingen.

2. **Prognose en frequentie:** de leerlingenprognoses worden eens in de twee jaar opgesteld door extern bureau, vergeleken met het IHP (monitoren groei) en vastgesteld in het OOGO. In de prognose is er aandacht voor de demografische ontwikkelingen incl. actualisatie van de woningbouwontwikkelingen in de regio en wordt een herkomstanalyse uitgevoerd. Jaarlijks wordt de actuele situatie gemonitord aan de hand van de geboortecijfers.

PO:

1. **Opheffings- en stichtingsnorm:** de landelijk vastgestelde opheffingsnorm zijn respectievelijk 82 en 200 kinderen. Indien een school niet voldoet aan deze norm dan wordt in overleg met het schoolbestuur besloten of de school toekomstbestendig is en de kwaliteit gewaarborgd kan worden. De gemeente Laarbeek prevaleert het hebben van een PO-onderwijsvoorziening in iedere kern boven de opheffingsnorm waardoor de identiek van de kernen behouden wordt.
2. **Het schaalniveau voor de ontwikkeling van de scenario's:** Voor de analyse en scenario-ontwikkeling voor het PO is dit het dorpsniveau naar kernen. Voor de grootste dorpskern Beek- en Donk is een verdeling gemaakt tussen noord- en zuid.
3. **Samenwerkingsverband Helmond-Peelland PO:** Gemeente Laarbeek maakt onderdeel uit van samenwerkingsverband Helmond-Peelland. Het samenwerkingsverband werkt samen met de ketenpartners aan het realiseren van passend en steeds inclusiever onderwijs. Dit onderwijs is afgestemd op de diversiteit aan ondersteuningsvragen die kinderen met zich meebrengen.
4. **Omvang kinderopvang (KDV en BSO) en Peuterwerk:** Kinderopvangorganisatie zorgen samen met de schoolbesturen voor een kinderopvangaanbod passend bij de vraag. De omvang heeft te maken met de sociaal demografische eigenschappen van een dorp of wijk.

VO:

1. **Het schaalniveau voor de ontwikkeling van de scenario's:** Binnen de gemeente Laarbeek kunnen leerlingen terecht voor een kaderberoepsgerichte en gemengd/theoretische leerweg. Voor ander profielen binnen het voortgezet onderwijs kunnen leerlingen terecht binnen de regio.

Samenwerkingsverband Helmond-Peelland VO: Gemeente Laarbeek maakt onderdeel uit van het samenwerkingsverband Helmond-Peelland VO. SWV Helmond-Peelland VO is een samenwerkingsverband passend onderwijs in het voortgezet onderwijs. Het samenwerkingsverband werkt vanuit de visie dat elke leerling in de regio de best mogelijk passend onderwijsplaats krijgt. Om het voor elkaar te krijgen dat alle leerlingen passend onderwijs kunnen volgen, werken alle voorgezet onderwijs scholen, scholen voor speciaal onderwijs en de (deel) gemeenten Asten, Boekel, Deurne, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze, Laarbeek, Helmond en Someren nauw samen.

3.4.2 Bouwsteen 2: Samenwerking

Deze bouwsteen gaat in op samenwerking. Samenwerking betekent dat scholen gebouwen delen, met elkaar of met partners (bijvoorbeeld kinderopvang, jeugdzorg, buurtvoorzieningen). Samenwerking kan zowel inhoudelijk als gebouwelijk worden vormgegeven. Inhoudelijke samenwerking biedt voordelen op het gebied van kennisuitwisseling. Gebouwelijke samenwerking kan de inhoudelijke samenwerking faciliteren omdat men elkaar ook daadwerkelijk tegenkomt en biedt exploitatievoordelen (door bijvoorbeeld het delen van ruimten). Het onderwijs staat daarbij centraal en daarmee is een gebouwelijke samenwerking geen verplichting, maar een mogelijkheid.

1. **Samenwerking tussen PO onderling:** Schoolbesturen en gemeente onderschrijven de meerwaarde van clustering: samen in één gebouw. Dit biedt flexibiliteit en toekomstbestendigheid. Groei en krimp van scholen kan deels onderling worden opgelost. De schoolbesturen hebben aangegeven om parallel aan het IHP te onderzoeken of samenwerking tussen de scholen binnen hetzelfde gebouw verder kan worden geïntensiveerd.
2. **Samenwerking tussen PO en kinderopvang:** gemeente en schoolbesturen streven naar een (I)KC met de wens om kinderen van 0 tot 14 jaar een plek bieden binnen het onderwijs of kinderopvang. De kinderopvang 0 tot 2 jaar is daarin een afweging en de kinderopvang vanaf 2 jaar en buitenschoolse opvang is een streven per onderwijslocatie. In het haalbaarheidsonderzoek worden de uitgangspunten voor de kinderopvang bepaald. Type kinderopvang, capaciteit (gezonde balans in relatie tot onderwijs) en locatie.

3. Voor de bovenbouw is er specifieke aandacht voor de “Tiener” opvang. Bij het vormen van een (I)KC wordt op voorhand goed nagedacht over samenwerkingsvormen en de beheers opzet.
4. **Samenwerking tussen PO, SO:** Voor het SO maakt gemeente Laarbeek gebruik van het samenwerkingsverband Helmond – Peelland.
5. **Samenwerking met overige partners.** De gemeente en schoolbesturen zien voordelen in het samenwerken met andere (maatschappelijke) partners zoals bijvoorbeeld: Jeugdzorg, Consultatiebureau, Fysiotherapeut, Logopedie, Bibliotheek, Sportverenigingen, Bedrijven. Vanwege de aanwezigheid dorpshuizen binnen de gemeente Laarbeek is het niet wenselijk dat deze partners een vaste plek krijgen binnen de schoolgebouwen. De schoolbesturen zijn daarentegen bereid om de schoolgebouwen na schooltijd in te zetten voor maatschappelijke doeleinden.

Medebepalend bij de samenwerking met andere partners is de beheers opzet. De partners moeten aansluiten bij het professionele karakter (beheer en gebruik) van de school.

Gezamenlijk

1. **Samenwerking tussen Primair Onderwijs en Voortgezet Onderwijs:** De overdracht tussen het PO en het VO in de gemeente Laarbeek is goed georganiseerd dankzij de korte lijnen tussen de betrokken scholen. Door de schoolbesturen is aangegeven dat de huidige manier van samenwerken behouden moet blijven.
2. **Samenwerking tussen VO, VSO:** Voor het (V)SO maakt gemeente Laarbeek gebruik van het samenwerkingsverband Helmond – Peelland VO.

3.4.3 Bouwsteen 3: Kwaliteit en Duurzaamheid

Deze bouwsteen duidt de kwaliteit en duurzaamheid van onderwijshuisvesting waar de gemeente, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties naar streven. Deze uitgangspunten zijn het uitgangspunt bij nieuwbouw. Bij vernieuwbouw en renovatie wordt beoogd om deze kwaliteit zo veel mogelijk te realiseren. Voor bestaande bouw ligt de verantwoordelijkheid primair bij de schoolbesturen, maar kan er in overleg met de gemeente worden getreden over verbetermogelijkheden.

1. **Een brede definitie:** de gemeente, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties zien het realiseren van kwalitatief goede en duurzame huisvesting als een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Een kwalitatief goed gebouw en duurzaam gebouw biedt een goede opgroeiomgeving en heeft bovendien een positief effect op het leefklimaat voor de toekomstige generaties. Daarvoor wordt een brede definitie van kwaliteit en duurzaamheid gehanteerd. Deze is uitgewerkt in onderstaande uitgangspunten.
2. **Energieprestatie:** de energieprestatie van de onderwijshuisvesting sluit aan op de doelstellingen die zijn geformuleerd in het landelijke klimaatakkoord, de sectorale routekaart en het EU-beleid: 55% CO2 reductie in 2030, en 95% CO2 reductie in 2050. Middels het IHP willen de gemeente en de schoolbesturen invulling geven aan de verduurzamingsopgave voor het onderwijs. In de routekaart verduurzaming 2022 geeft de gemeente aan nieuwe gebouwen zoveel als mogelijk Energieneutraal (ENG) te willen realiseren.

Gezien de huidige problemen rondom netcongestie en de mogelijke aankomende beperkingen met betrekking tot terug levering zien de gemeente en schoolbesturen risico's ten aanzien van de financiële haalbaarheid en uitvoerbaarheid van ENG schoolgebouwen.

Tijdens het haalbaarheidsonderzoek wordt onderzocht of de keuze voor een ENG schoolgebouw realistisch is. Mocht blijken dat het onhaalbaar is om een ENG schoolgebouw te realiseren wordt aangesloten op de wettelijke kaders om een BENG schoolgebouw te realiseren en het gebouw voor te bereiden op een toekomstige stap naar ENG. De gemeente en schoolbesturen streven ernaar om een zo duurzaam mogelijk gebouw te realiseren.

3. **Gezondheid:** er wordt rekening gehouden met alle Frisse Scholen-thema's (naast energie) voor onderwijshuisvesting: lucht, temperatuur, licht en geluid. Dit is om een prettig en gezond klimaat voor kinderen en medewerkers te realiseren. Voor de Frisse Scholen thema's wordt gekozen voor een slimme mix van eisen per subonderdeel, waarbij lucht en temperatuur minimaal klasse B scoren (zie [bijlage III](#) voor het kwaliteitsniveau)

4. **Toekomstbestendigheid:** er wordt ingezet op maximale flexibiliteit. Onderwijshuisvesting kan op deze manier meebewegen met groei en krimp van scholen en kinderopvanglocaties en kunnen toekomstige concepten faciliteren. Het gaat zowel om interne flexibiliteit, als om transformatiemogelijkheden van onderwijshuisvesting bij einde gebruik. De (bouw-/installatie) technische kwaliteit van de schoolgebouwen is uitstekend en onderhoudsvriendelijk. Dit zorgt ervoor dat gebouwen lang meegaan.

Om in te kunnen spelen op toekomstige ontwikkelingen (uitbreidingsmogelijkheden) wordt rekening gehouden met een voldoende groot buitenterrein.

5. **Onderwijskundige functionaliteit:** onderwijshuisvesting dienen huidige onderwijsconcepten goed te faciliteren. Wanneer er samenwerkingspartners in het gebouw zijn gehuisvest dienen deze eveneens goed gefaciliteerd te worden.

6. **Circulariteit:** voor circulariteit wordt er bij onderwijshuisvesting naar gestreefd bewust om te gaan met de toegepaste materialen en waar mogelijk gebruik te maken van natuurlijke, ecologisch vriendelijke en/of herbruikbare materialen. In het geval van nieuwbouw wordt gelet op de basisprincipes van circulariteit, zoals de toekomstige losmaakbaarheid van de gebouwelementen.

Bij de sloop en levensduur verlengende renovatie van schoolgebouwen wordt het uitgangspunt van circulariteit toegepast en wordt er in kaart gebracht welke gebouwelementen mogelijk nog bij andere projecten gebruikt kunnen worden of opnieuw in de bouwketen geïntegreerd kunnen worden voor hoogwaardig hergebruik. In welke mate deze circulaire principes kunnen worden toegepast zal nader worden onderzocht tijdens de uitwerking van het haalbaarheidsonderzoek van een project.

Er wordt hiermee ingezet op circulaire maatregelen die niet kostenverhogend zijn. Hierbij dient goed te worden gekeken naar de invloed van circulair materiaalgebruik op de investerings- en exploitatiekosten.

Circulariteit kan ook gaan over de wijze waarop de school omgaat met het gebruik van materialen na ingebruikname, bijvoorbeeld op het gebied van afvalreductie.

7. **Inclusiviteit:** de onderwijshuisvesting in Laarbeek kenmerkt zich als een inclusieve en toegankelijke omgeving. Een toegankelijke omgeving is een omgeving waar kinderen en volwassenen zich zelfstandig door het gebouw kunnen bewegen, zonder hulp van derden. Toegankelijkheid betekent ook dat het gebouw geschikt is voor diverse gebruikersgroepen. Kinderen die iets extra's nodig hebben worden geholpen in de reguliere onderwijssetting. Binnen de huisvesting wordt hier (extra) ruimte voor gemaakt.

8. **Multifunctionaliteit:** de gebouwen dienen tevens optimaal gebruikt te worden. Multifunctioneel gebruik leidt tot een hogere bezetting en daarmee een duurzaam gebruik van de gebouwen. Dit vraagt wel om aandacht over afspraken ten aanzien van beheersvorm, eigendomsverhouding, samenwerkingsafspraken, exploitatie en financiële geldstromen. Dergelijke afspraken dienen te volgen uit de inhoudelijke afspraken die aan de samenwerking ten grondslag liggen. Met name het faciliteren van functies voor (I)KC's is een belangrijk onderdeel van de gebouwkwaliteit.

Schoolbesturen en gemeente hebben de ambitie om schoolpleinen multifunctioneel te gebruiken, dit betekent dat schoolpleinen buiten schooltijd als wijkvoorziening/speelplaats worden gebruikt.

9. **Klimaat adaptief:** klimaat adaptief betekent het ontwerpen en bouwen van onderwijshuisvesting wat bestand is tegen de gevolgen van klimaatverandering. Dit omvat het integreren van maatregelen om hittegolven, hevige regenval, droogte en andere extreme weersomstandigheden te weerstaan. Ten aanzien van de buitenruimte is de ambitie om groene schoolpleinen te realiseren. Daarnaast heeft de gemeente de ambitie om de 3-30-300 regel toe te passen in de openbare ruimte waaronder bij schoollocaties. Dit bevordert biodiversiteit en klimaatadaptatie. De 3-30-300 regel schrijft voor dat er 3 volwassen bomen in de directe omgeving staan,

30% van de buurt is bedekt met boomkronen en op 300 meter afstand is een verkoelend parkje.

10. **Natuur inclusief:** hierbij wordt rekening gehouden met biodiversiteit in het ontwerp en de constructie van onderwijshuisvesting. Dit bevordert een gezonde leefomgeving en educatieve kansen voor leerlingen en draagt bij aan het behoud van de natuur. Bijvoorbeeld: nestgelegenheden.

3.4.4 Bouwsteen 4: Regie

Deze bouwsteen geeft aan hoe gemeente, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties met elkaar samen de regie voeren op het gebied van onderwijshuisvesting. Dit betreft onder andere het vastleggen van de status van het IHP en hoe hier uitvoering aan wordt gegeven.

1. **Verantwoordelijkheid:** de gemeente en de schoolbesturen voeren samen de regie op onderwijshuisvesting. Gemeenten zijn onder andere verantwoordelijk voor nieuwbouw en uitbreidingen. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het onderhoud en de exploitatie van schoolgebouwen. De schoolbesturen voeren de regie op het onderwijsaanbod en de diversiteit daarvan. In het OOGO vindt de afstemming van deze regie plaats. Kinderopvangorganisaties worden betrokken daar waar zij onderdeel vormen van onderwijshuisvesting.
2. **Renovatie:** Het IHP is in lijn met het voorstel van PO-raad, VO-raad en VNG om renovatie op te nemen als voorziening door de gemeente. In de huidige situatie zijn gemeenten alleen verantwoordelijk voor vervangende nieuwbouw wanneer een gebouw aan het einde van zijn levensduur is (onder andere artikel 2 verordening). Door renovatie op te nemen als voorziening ontstaat de mogelijkheid om bij een gebouw dat aan het einde van zijn levensduur is ook renovatie toe te passen. De verschillende definities zijn:
 - a. Nieuwbouw: er wordt uitgegaan van totale sloop en vervanging van het bestaande gebouw. De levensduur van het nieuwe pand dient 50 jaar te zijn.
 - b. Renovatie: er wordt uitgegaan van een integrale levensduur verlengende ingreep in het gebouw, waarmee de levensduur van het gebouw met ten minste 25 jaar wordt verlengd.

- c. Vernieuwbouw: deze term wordt aan dit IHP toegevoegd om renovatie verder te verduidelijken. Indien wordt gesproken over vernieuwbouw wordt uitgegaan van een levensduur verlengende ingreep voor 40 jaar. Hierbij wordt het bestaande gebouw vernieuwd waarbij het streven is om de nieuwbouwkwaliteit zo veel mogelijk te realiseren.

3. **Commitment:** Het IHP is in lijn met het wetsvoorstel van PO-raad, VO-raad en VNG om IHP's in de wetgeving te verankeren. In de geest van de nieuwe wet wordt het IHP vastgesteld als korte- en lange termijnplan waar gemeente en schoolbesturen zich aan committeren. Schoolbesturen en gemeente spreken af enkel af te wijken van de afspraken in het IHP als daar een zwaarwegende motivatie onder ligt.
4. **Looptijd:** het IHP komt tot stand in een apart project met de schoolbesturen en kinderopvangorganisaties. Het OOGO, het College van Burgemeesters en Wethouders en de Raad stellen het IHP vast voor de eerste vier jaar met in het vierde jaar de herijking. Het IHP heeft doorkijk van zestien jaar. De totale looptijd is totaal 20 jaar. (Voorbeeld: 2026-2029, 2029 is jaar van actualisatie, IHP daarna start in 20230-2033).
5. **Status:** het IHP is het investeringskader voor de onderwijshuisvesting en geeft voor de komende 20 jaar een indicatie van benodigde investeringen. Tevens wordt de prioritering van de projecten opgenomen. De Raad stelt de prioritering en planning vast. Er wordt rekening gehouden in de gemeentelijke begroting met het financieren van de projecten in de eerste vijf jaar (het uitvoeringsprogramma, zie punt 7). Hiermee staat de programmering voor termijn één vast. In de basis wordt niet afgeweken van de overeengekomen prioritering en planning voor deze termijn. Alleen in het OOGO kan een wijziging van de plannen doorgevoerd worden.
6. **Aanvraagprocedure:** het IHP vervangt voor de eerste vijf jaar de aanvraagprocedure voor nieuwbouw en overige voor blijvend of voor tijdelijk gebruik bestemde voorzieningen (artikel 2.a lid 1 t/m lid 8 van de verordening). Aanvragen voortkomend uit het IHP worden impliciet geacht een aanvraag te zijn op grond van de verordening. Dit wordt ook op deze wijze in de verordening vastgelegd. Uitzonderingen zijn de nieuwbouw voor een nieuw te stichten school, kosten voor

eerste inrichting onderwijsleerpakket en meubilair (artikel 2.a lid 1, lid 6 en lid 7 van de verordening).

7. **Spoedaanvragen:** voor spoedaanvragen of andere zaken die buiten het IHP vallen door onvoorziene omstandigheden (zoals constructiefouten of onvoorziene tijdelijke huisvesting) blijft de aanvraagprocedure van kracht. Op dergelijke onvoorziene omstandigheden na, is de afspraak dat er geen gebruik wordt gemaakt van de route via de verordening. Gemeenten en schoolbesturen zullen in overleg bepalen of een situatie een spoedaanvraag vereist.
8. **Uitvoeringsprogramma:** na vaststelling van het IHP wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld voor een termijn van vijf jaar. In het uitvoeringsprogramma worden nadere financiële-, samenwerkings- en planningsafspraken gemaakt. Belangrijk is dat er middels het uitvoeringsprogramma vervolg wordt gegeven aan het IHP.
9. **Kredietverlening:** per project verleent de Raad definitief het krediet. Zodra het project actueel wordt zal het project getoetst worden aan de gehanteerde randvoorwaarden uit het IHP. Een dergelijke toets wordt vaak gedaan middels een haalbaarheidsonderzoek, ook wel businesscase genoemd. Vervolgens worden de randvoorwaarden uit het IHP indien nodig geactualiseerd en wordt het definitieve krediet bij de raad aangevraagd. Er kan een budgettaire afwijking zitten tussen het aangevraagde krediet en de budgetten zoals benoemd in financiële hoofdstuk van het IHP. Het is immers mogelijk dat er nog aanvullende tussentijdse (onvoorziene) kosten gesignaleerd worden door de diverse onderzoeken. Deze kredietaanvraag is niet afhankelijk van bijvoorbeeld de 1 februari deadline uit de verordening of de financiële cyclus van de gemeente zoals de voorjaarsnota.

4. Methodiek

4.1. Capaciteitsanalyse Onderwijs

Voor alle schoolgebouwen is de beschikbare capaciteit voor het onderwijs geanalyseerd. De capaciteitsanalyse maakt het ruimtekort of -overschot per gebouw inzichtelijk. De ruimtebehoefte van het onderwijs wordt bepaald door de leerlingentelling en de prognose te vertalen naar ruimtebehoefte (op basis van de criteria in de verordening). Voor het PO is dit bijvoorbeeld 5,03m² per leerlingen en 200m vaste voet per school. In het VO en (V)SO gelden, afhankelijk van het onderwijsniveau, andere aantallen m² per leerling. Deze ruimtebehoefte wordt vergeleken met het aantal vierkante meters dat beschikbaar is: de bruto vloeroppervlakte (bvo).

Opmerking: dit is een genormeerde ruimtebehoefteberekening. In de praktijk zijn er efficiënte en minder efficiënte gebouwen. Wanneer een school bijvoorbeeld veel gangen heeft, of een grote aula, kan er een genormeed ruimteoverschot zijn, terwijl dit niet zo wordt ervaren. Ook wordt in de praktijk gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot medegebruik of verhuur van ruimten. In het IHP is vanwege het beleidsrijke karakter ruimte voor nuance op de resultaten uit deze ruimtebehoefteberekeningen.

Naast het inzichtelijk maken van eventuele ruimtekorten is de capaciteitsanalyse van belang omdat een eventueel ruimteoverschot de schoolbesturen geld kost voor exploitatie en onderhoud. Schoolbesturen ontvangen een vergoeding voor materiële instandhouding op basis van het aantal leerlingen en niet op basis van het aantal m² in een school. Bovendien vormen ruimteoverschotten een risico voor de gemeente. Wanneer een gebouw geheel leeg komt te staan, zal de eigenaar (het schoolbestuur) dit terug willen geven aan de gemeente. Daarnaast dient de gemeente (op basis van de verordening) te voorzien in oplossingen voor ruimtekorten, waarmee kan worden verwezen naar leegstand.

4.2. Kwaliteitsanalyse Onderwijs

Op basis van de verordening is alleen de bouwkundige staat een formeel toetsingscriterium. Voor het IHP is het echter niet alleen de vraag of een pand een goed *gebouw* is, maar of een pand een goed *schoolgebouw* is. In de beoordeling van het gebouwenbestand is daarom naast de bouwkundige staat ook gekeken naar onderwijskundige functionaliteit, binnenmilieu, veiligheid, exploitatie en uitstraling van de schoolgebouwen. Dit zijn thema's voor strategisch vastgoedbeleid.

Figuur 2: Elementen van quickscan-beoordelingsmethodiek.

Op basis van de door HEVO ontwikkelde 'Quickscan' en 'Lightscan' zijn alle PO gebouwen op deze criteria beoordeeld en voorzien van een gewogen score, die inzicht geeft in de vervangingstermijn. De totaalscore geeft op uniforme wijze richting aan de mate van urgentie tot een levensduurverlengende ingreep in relatie tot de gebouwkwaliteit:

- Bij < 57 punten: binnen 0-5 jaar (rood).
- Bij 57 - 63 punten: binnen 5-10 jaar (oranje).
- Bij 63 - 69 punten: binnen 10-20 jaar (lichtgroen).
- Bij 69 > punten: over meer dan 20 jaar (donkergroen).

De Quickscan leidt tot een advies voor de vervangingstermijn, ofwel het 'natuurlijke vervangingsmoment' van een schoolgebouw. Daarbij zijn de verantwoordelijkheden van de gemeente en de schoolbesturen afgestemd. Het natuurlijke vervangingsmoment voor schoolgebouwen is cruciaal omdat het van belang is dat bij ingrepen ((ver)nieuwbouw of renovatie) alle thema's integraal aangepakt kunnen worden. Immers, bijvoorbeeld een energieneutraal gebouw dat onderwijskundig niet geschikt is, is een ongeschikt schoolgebouw.

De Quickscanscores zijn input voor de scenario's. Bij het besluit tot vervanging middels (ver)nieuwbouw/renovatie is bij de scenario's ook gekeken naar andere overwegingen (H5). Partijen kunnen ook besluiten om op elementniveau (bijvoorbeeld binnenmilieu) los van het natuurlijke vervangingsmoment te investeren.

5. Analyse en opgave

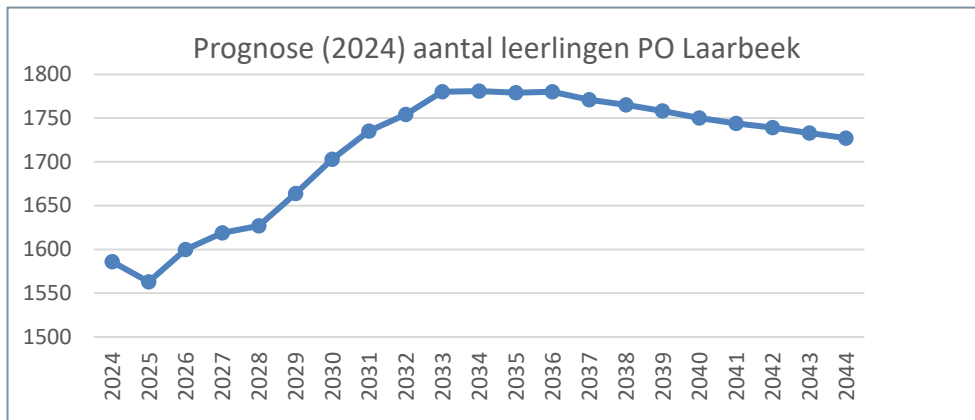
In dit hoofdstuk worden de uitkomsten van de analyse gepresenteerd en worden de opgaven voor gemeente Laarbeek geformuleerd.

5.1. Capaciteit Onderwijs

De basis voor de behoefte aan capaciteit zijn de huidige en toekomstige leerlingenaantallen in de gemeente Laarbeek. Er wordt eerst stilgestaan bij de ontwikkeling van de prognose, alvorens een overzicht te geven van de totale capaciteit.

Leerlingenprognose

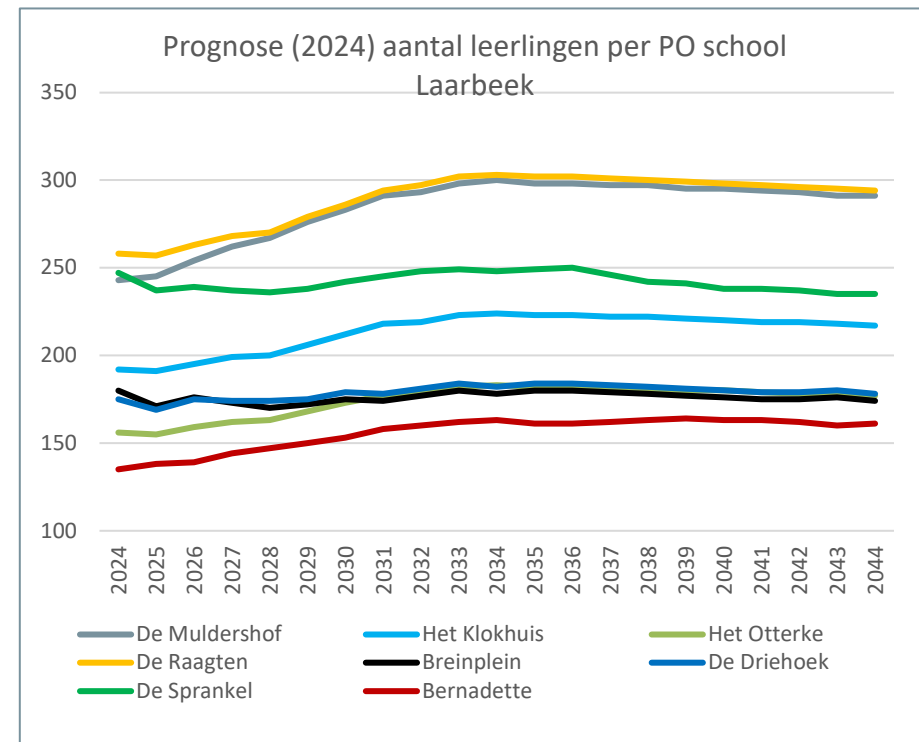
In de grafieken in deze paragraaf zijn de leerlingenprognoses van de gemeente te zien voor respectievelijk het PO en VO. De grafieken geven een beeld van hoe de leerlingenaantallen zich in de komende jaren naar verwachting gaan ontwikkelen. De prognose kijkt over een periode van 20 jaar, waarbij de eerste 5 tot 10 jaar een redelijk beeld geven van de ontwikkeling. Bij het lezen van de grafieken moet opgelet worden dat de verticale schaal per grafiek verschilt.

Het figuur met de leerlingenprognose voor het PO laat zien dat het totaal aantal leerlingen naar verwachting zal stijgen. Over de gehele periode is er sprake van een netto groei van 141 leerlingen ten opzichte van 2024. Dit betreft een stijging van ongeveer 12%.

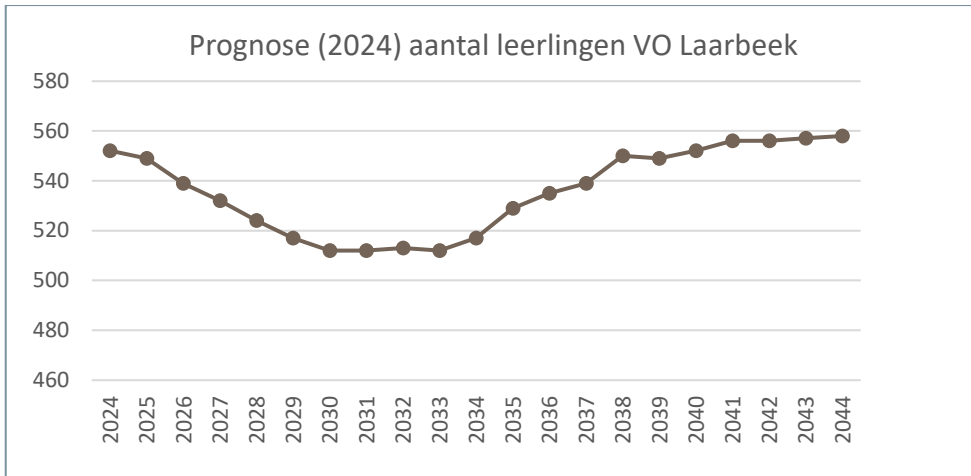
Bij het opstellen van de leerlingenprognoses zijn de uitbreidingen van Beekse Akkers tot en met fase 2 opgenomen.

Als we de leerlingenprognose van alle scholen in het PO uitsplitsen, zien we dat enkele scholen harder groeien, dit heeft mede te maken met de woningbouwontwikkeling van Beek en Donk, o.a. van Beekse Akkers.

Ontwikkelingen

Met de concrete plannen voor fase 3a en 3b (+/- 300 extra woningen) van Beekse Akkers is de verwachting dat de leerlingenprognose bij de herijking van het IHP hoger zullen zijn dan de huidige leerlingenprognose.

Het figuur met de leerlingenprognose voor het VO laat zien dat het totaal aantal leerlingen in eerste instantie zal dalen. Uiteindelijk is voor de gehele periode een groei te verwachten van 1,1% ten opzichte van 2024.

De groei van het PO zien we ook terug in het VO (5 tot 10 jaar later). Ondanks de daling op korte termijn blijft het leerlingaantal op de lange termijn (20 jaar) gelijk.

Referentiejaar 2039

Uitgaande van de totale doorkijk van de leerlingenprognose waarbij ook de woningbouwontwikkelingen voor de gemeente Laarbeek zijn opgenomen wordt voorgesteld om te rekenen met 2039 (referentiejaar). Het is daarmee belangrijk om de leerlingenprognoses om de twee jaar te herijken en tussentijds de leerlingenprognose te monitoren.

Capaciteitsanalyse

In de tabel in deze paragraaf geeft een overzicht van de ruimtetekorten- en overschotten per schoolgebouw.

Algemene gegevens				Vergelijking leerlingaantal			Ruimtebehoefte 2025		Ruimtebehoefte referentiejaar 2039		
Schoolbestuur	School	Bouwjaar	m ² BVO	Prognose '25	Oktober telling '24	Afwijking	Oktober telling '24	Ruimtetekort/-overshot	Leerlingen-aantal	Ruimte-behoefte m2 BVO	Ruimtetekort/-overshot
Platoo	OBS de Driehoek	2016	942	169	180	+11	1050	-108	181	1110	-168
Platoo	OBS het Klokhuis	2009	1948	191	202	+11	1216	732	221	1312	636
Eenbes	Bernadetteschool	1977/	1353	138	136	-2	884	469	164	1025	328
Eenbes	De Sprankel	2013	1234	237	241	+4	1412	-178	241	1412	-178
Eenbes	Breinplein	2016	1041	171	176	+5	1085	-44	177	1090	-49
Eenbes	't Otterke	1972	1138	155	149	-6	949	189	180	1105	33
Eenbes	De Raagten	2013	1641	257	275	+18	1583	58	299	1704	-63
Eenbes	De Muldershof	1979/ 2000/ 2010	1737	245	264	+19	1432	305	295	1684	53
Totaal				1563	1623	+60					

5.1.1 Analyse actuele situatie ten opzichte van de prognose

Tijdens de werkgroep scenariovorming is geconstateerd dat de leerlingenprognose voor een aantal locaties afwijkt van de actuele situatie. Dit betreffen De Raagten en de Muldershof. Op beide locaties wordt krapte ervaren, terwijl dit in de leerlingenprognose nog niet naar voren komt.

Naar aanleiding van dit signaal is besloten om de actuele leerlingenaantallen (oktobertelling 2024) te vergelijken met het jaar 2025, conform de leerlingenprognose. Uit deze analyse blijkt dat het actuele aantal leerlingen voor het totale scholenbestand met in totaal 60 extra leerlingen afwijkt van de prognose voor 2025. De afwijking zit vooral in de scholen in Beek en Donk. Per locatie zal worden beoordeeld hoe hiermee wordt omgegaan.

5.2. Kwaliteit Onderwijs: Quickscans

De figuur in deze paragraaf toont de resultaten van de QuickScans. Kijkend naar de onderstaande figuur komt er een duidelijk beeld van tweedeling naar voren. De portefeuille bestaat voor de helft uit schoolgebouwen uit de jaren '70 en '80 (lage quickscan score). Anderzijds is er een groep scholen met bouwjaar vanaf 2009 en daarmee een hogere score.

Naam	Uitstraling x1	Bouwkundig x3	Veiligheid x1	B.Milieu x2	Exploitatie x2	Onderwijs/ functioneel x3	Advies ^
Mariaschool	5,0	3,5	6,0	5,5	5,0	4,0	54,5
Basisschool Bernadette (Bouwdeel 1)	7,0	3,0	6,0	4,0	5,5	5,0	56,0
Basisschool 't Otterke	5,0	3,5	6,0	5,0	5,5	5,5	59,0
Basisschool Bernadette (Bouwdeel 2)	5,0	3,5	6,0	5,5	5,5	6,0	61,5
Basisschool De Muldershof	5,0	4,0	5,5	6,0	5,0	6,0	62,5
Kindcentrum De Sprinkel	7,0	7,0	6,0	6,0	5,0	6,0	74,0
OBS Het Klokhuis	6,0	7,0	6,0	6,0	4,0	8,0	77,0
Kindcentrum De Raagten	7,0	7,0	6,0	6,0	7,0	6,0	78,0
OBS De Driehoek	7,0	8,0	7,0	7,0	5,5	8,0	87,0
Basisschool Breinplein	7,0	8,0	7,0	7,0	5,5	8,0	87,0

Toelichting scores

Uitstraling: Uit de resultaten blijkt de oudere scholen laag scoren, met uitzondering van het voorste (beeldbepalende) bouwdeel van de Bernadette.

Bouwkundige staat: De bouwkundige staat van een gebouw is grotendeels afhankelijk van het bouwjaar, wat duidelijk zichtbaar wordt in het overzicht. Oudere gebouwen scoren aanzienlijk lager.

Veiligheid: Uit het overzicht blijkt dat bij alle scholen geen veiligheidsissues zijn geconstateerd die niet oplosbaar zijn.

Binnenmilieu: Het binnenmilieu wordt beoordeeld op basis van de aanwezige luchtbehandelingsinstallaties of de mogelijkheden voor natuurlijke ventilatie. Dit levert een meer divers beeld op.

Exploitatie: Over het algemeen scoren alle scholen zwak tot voldoende. Verrassend is de lage score bij enkele nieuwere schoolgebouwen. Dit vraagt mogelijk om een verduurzamingsmaatregel (energiebron toevoegen).

Onderwijskundige functionaliteit: De onderwijskundige staat van de verschillende schoolgebouwen vertoont enige variatie. De laagste beoordelingen worden toegekend aan scholen die ook op andere vlakken minder goed presteren.

5.3. Scholenlandschap Gemeente

De verschillende kernen binnen de gemeente Laarbeek zorgen overwegend voor deelgebieden op basis van de verschillende dorpskernen. In Beek en Donk wordt daarnaast een verdeling aangebracht tussen noord- en zuid.

Beek en Donk

- BS De Muldershof
- BS 't Klokhuis
- BS 't Otterke
- KC De Raagten
- Schoolwoningen
- Commanderij College
- Commanderij College Laarbeek

Aarle-Rixtel

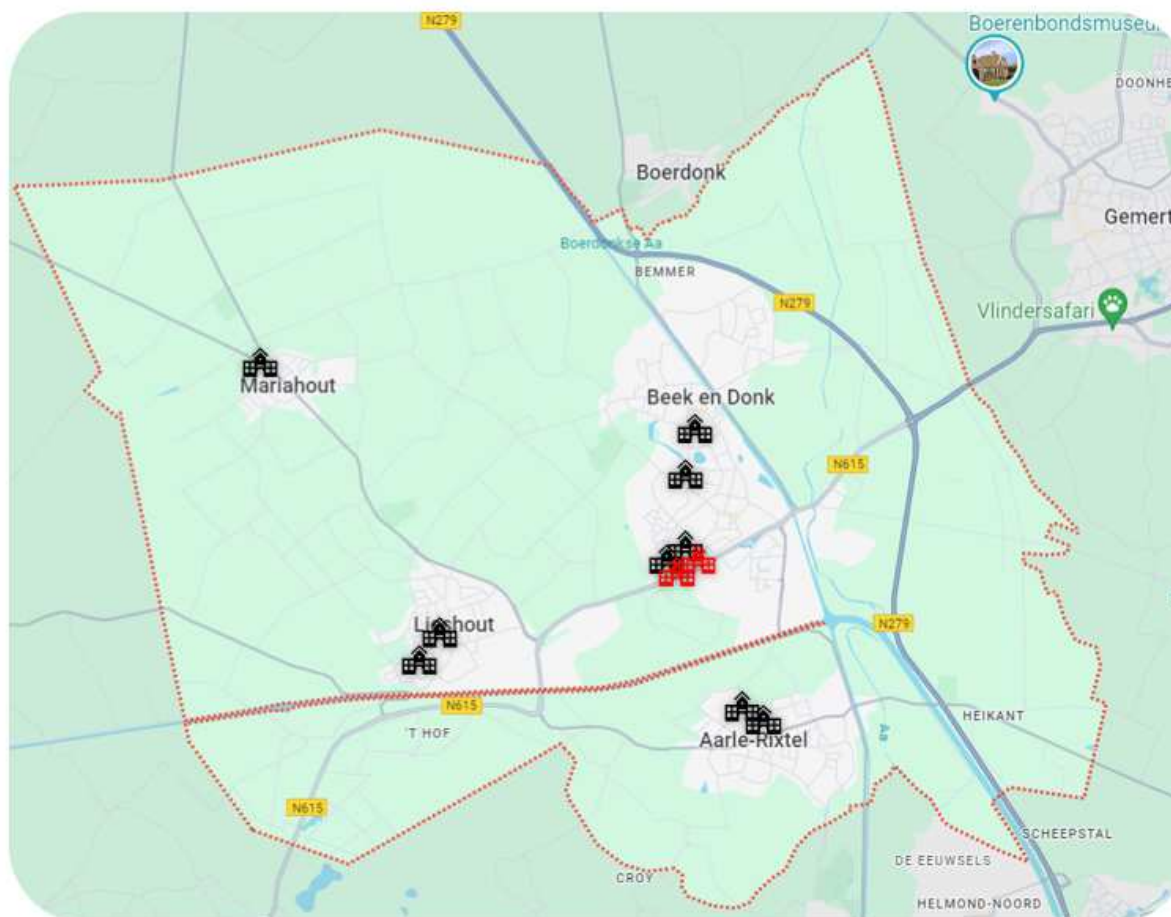
- BS Breinplein
- BS De Driehoek

Lieshout

- BS De Sprankel
- BS Mariaschool

Mariahout

- BS Bernadette

Legenda

- VO Scholen
- PO Scholen
- KDV/BSO

5.4. Reflectie op de Opgave

Binnen het scholenlandschap bestaat een duidelijke tweedeling in het aantal relatief nieuwe scholen en het aantal verouderde scholen. De oudere scholen komen gezien de beoordeling van de technische en functionele kwaliteit in termijn een en twee in aanmerking voor een mogelijke vernieuwing (nieuwbouw of levensduurverlengende renovatie).

Daarnaast zijn er enkele capaciteitsvraagstukken die opgelost dienen te worden binnen de eerste termijn van het IHP.

Samengevat zijn de volgende opgaven geïdentificeerd, welke in de scenario-ontwikkeling zijn behandeld (aangepakt):

- De Sprankel kampt met een ruimtetekort. Momenteel wordt dit opgevangen door gebruik te maken van de Mariaschool. Hierdoor is een verouderd schoolgebouw (quickscan termijn 1) in gebruik voor 3 lokalen.
- Voor de Driehoek en Breinplein moet een oplossing worden gezocht voor het permanente ruimtetekort op beide scholen in Aerle Rixtel.
- De Bernadetteschool is verouderd en conform de quickscan in termijn 1 of 2 aan de beurt voor vernieuwing. Gezien de overmaat kan worden onderzocht of het oudste bouwdeel (termijn 1) noodzakelijk is om te behouden.
- Basisscholen de Raagten, OBS het Klokhuis en de Muldershof komen binnen het IHP niet in aanmerking voor vernieuwing en hebben vooralsnog niet te kampen met een ruimtetekort. Bij basisscholen de Raagten en de Muldershof wordt daarentegen een ruimtetekort ervaren. Deze scholen liggen allemaal in Beek en Donk.

6. Scenario's

Dit hoofdstuk bespreekt de scenario's voor de onderwijshuisvesting. De diverse scenario's worden onderbouwd aan de hand van de quickscanscores, de capaciteitsanalyse en overige criteria. De scenario's en prioritering zijn tot stand gekomen in samenspraak met de gemeente en de schoolbesturen. Er wordt nog geen afweging gemaakt ten aanzien van nieuwbouw, (ver)nieuwbouw en renovatie. Dit vereist bij de uitvoering van het IHP per locatie een gedegen afweging middels haalbaarheidsonderzoeken.

6.1. Scenario's Onderwijs

6.1.1 Lieshout

De Sprankel

Bestuur: Eenbes
Denominatie: Rooms-Katholiek

1234 m² bvo

2013

QS: 74,0

2024	2029	2034	2039
247	238	248	241

Ruimtetekort/overschot

-208	-163	-213	-178
------	------	------	------

Huidige situatie

Het gebouw waarin De Sprankel is gehuisvest, is in 2013 opgeleverd en verkeert in goede staat, overeenkomstig de verwachtingen voor een gebouw van deze leeftijd. Er zijn geen significante bouwkundige gebreken geconstateerd.

Het gebouw kenmerkt zich door een gebogen vorm en een voornamelijk klassikale indeling. Deze indeling resulteert in een tekort aan ruimtes die geschikt zijn voor individueel of kleinschalig groepswork, wat een essentieel onderdeel vormt van de onderwijskundige visie. Daarnaast biedt het gebouw onderdak aan een kinderopvang.

Voorkeursscenario

De Sprankel kampt met een ruimtetekort, dat momenteel wordt opgevangen door gebruik te maken van de Mariaschool (quickscan termijn 1). Hierdoor is een verouderd schoolgebouw volledig in gebruik voor drie lokalen. Volgens de quickscan zal De Sprankel na 20 jaar toe zijn aan een levensduur verlengende renovatie of nieuwbouw, wat buiten de looptijd van het huidige IHP valt. Om te voorzien in de benodigde ruimte en tegemoet te komen aan de wens van de school om op één locatie gehuisvest te zijn, is een permanente uitbreiding noodzakelijk in de eerste termijn van het IHP.

Het huidige bestemmingsplan biedt mogelijkheden om de school uit te breiden in westelijke richting. Deze uitbreiding kan logisch aansluiten op de bestaande gebouwstructuur (in het verleden is al rekening gehouden met uitbreidingsmogelijkheden) en laat voldoende ruimte over om te voldoen aan de normatieve eisen voor de omvang van het schoolplein.

6.1.2 Aarle-Rixtel:

OBS de Driehoek en Breinplein:

OBS de Driehoek

Bestuur: Plato
Denominatie: Openbaar

942 m² bvo

2016

QS: 87,0

2024	2029	2034	2039
175	175	182	181

Ruimtetekort/overschot

-138

-138

-173

-168

Breinplein

Bestuur: Eenbes
Denominatie: Rooms-Katholiek

1041 m² bvo

2016

QS: 87,0

2024	2029	2034	2039
180	172	178	177

Ruimtetekort/overschot

-64

-24

-54

-49

Huidige situatie

Het gebouw waarin De Driehoek en Breinplein zijn gehuisvest, dateert uit 2016 en is daarmee relatief jong. Zoals verwacht bij een gebouw van dit bouwjaar verkeert het in goede staat en zijn er geen significante bouwkundige gebreken. Naast beide scholen is er in het gebouw ook een kinderopvang gevestigd. De scholen hebben elk een eigen deel van het gebouw, terwijl ze gebruikmaken van gezamenlijke ruimten in het centrale gedeelte. Op het perceel bevindt zich tevens een gymzaal die door beide scholen wordt gebruikt voor bewegingsonderwijs.

Voorkeursscenario

Beide scholen ondervinden een tekort aan ruimte en komen, op basis van de uitgevoerde gebouwscans, na een periode van 20 jaar in aanmerking voor levensduur verlengende renovatie of nieuwbouw. Om tegemoet te komen aan de ruimtebehoefte van beide scholen, is het noodzakelijk om in de eerste termijn van het IHP een permanente uitbreiding te realiseren. De mogelijkheden voor een permanente uitbreiding zijn gezien de krapte op het terrein en de gezien de beperkte mogelijkheden binnen het bestemmingsplan lastig realiseerbaar.

Een mogelijke oplossing kan gevonden worden in het gebruik maken van de ruimte die is toebedeeld aan de kinderopvangorganisatie. Gezien de visie en wens voor wat

betreft (I)KC vorming is het van belang om de kinderopvang bij voorkeur in- of dicht bij de school te houden. In samenspraak tussen de gemeente, beide scholen en de kinderopvang wordt gekeken naar een integrale oplossing voor korte en de lange termijn. Er worden verschillende scenario's onderzocht waarbij ook het betrekken van de gymzaal tot de mogelijkheden behoort.

6.1.3 Mariahout

Basisschool Bernadette

Bestuur: Eenbes

Denominatie: Rooms-Katholiek

Huidige situatie

Het schoolgebouw van de Bernadette bestaat uit meerdere bouwdelen die over de tijd stapsgewijs zijn aangebouwd. Twee dominante bouwdelen zijn afzonderlijk beoordeeld met de quickscan.

Het grootste bouwdeel, gerealiseerd in 1977, kent een bouwkundige kwaliteit die overeenkomt met zijn bouwjaar, ondanks enkele verbeteringen. De quickscan adviseert nieuwbouw of renovatie op een termijn van 5 tot 10 jaar.

Het tweede bouwdeel, gesitueerd aan de straatzijde, betreft het oorspronkelijke schoolgebouw uit 1934. Dit deel heeft visuele kwaliteiten die zowel door de school als door de omgeving worden gewaardeerd. Hoewel er in de loop der jaren verbeteringen zijn doorgevoerd, blijven er elementen zoals enkel glas die niet zijn aangepakt. Dit bouwdeel huisvest ook de kinderopvangorganisatie en wordt volgens de quickscan-methodiek aanbevolen voor nieuwbouw of renovatie op een termijn van 0 tot 5 jaar.

Voorkeursscenario

De Bernadette heeft een structureel ruimteoverschot. Het bouwdeel uit 1934 is volgens de quickscan binnen een termijn van 0 tot 5 jaar toe aan nieuwbouw of een levensduur verlengende renovatie. Het bouwdeel uit 1977 wordt volgens de quickscan binnen een termijn van 5 tot 10 jaar aanbevolen voor nieuwbouw of een levensduur verlengende renovatie. Gezien het dominante aandeel van het bouwdeel uit 1977 binnen het totale gebouw, wordt de kwaliteit van dit deel als leidend beschouwd. Op basis hiervan dient te worden voorzien in nieuwbouw of levensduurverlengende renovatie binnen de tweede termijn van het IHP. Gezien het ruimteoverschot wordt in het haalbaarheidsonderzoek onderzocht of bouwdeel 1934 kan komen te vervallen. (Lees: andere functie geven).

6.1.4 Beek en Donk - noord

Basisschool 't Otterke

Bestuur: Eenbes
Denominatie: Rooms-Katholiek

	1138 m ² bvo		QS: 59,0	
	1972			
	2024	2029	2034	2039
	156	168	183	180
	Ruimtetekort/overschot			
	153	93	18	33

Huidige situatie

Basisschool 't Otterke is gebouwd in 1972 en heeft een bouwkundige staat en uitstraling die passen bij dat bouwjaar. Hoewel er geen grote bouwkundige gebreken zijn, zijn in de loop der tijd diverse kwalitatieve verbeteringen aan het gebouw doorgevoerd.

Het gebouw is gelijkvloers en heeft een indeling waarbij lokalen en gangen zijn gesitueerd rondom een centraal speellokaal of aula.

Onderwijskundig functioneert de school naar behoren. Wel geeft de school aan behoefte te hebben aan extra ruimtes voor personeel en kleinschalig groepswork. Daarnaast is 't Otterke de enige school binnen dit IHP zonder in pandige kinderopvang. De school heeft de wens om kinderopvang in de toekomst binnen het gebouw te realiseren.

Voorkeursscenario

De school heeft momenteel een structureel ruimteoverschot, waarvan wordt verwacht dat dit in de loop der tijd zal afnemen. Hierdoor ontstaat er op termijn geen significante mismatch in ruimtebehoefte, en is een interventie op dit vlak niet noodzakelijk.

Uit de quickscan blijkt een score die leidt tot het advies om nieuwbouw of levensduur verlengende renovatie uit te voeren binnen een termijn van 5 tot 10 jaar. Dit betekent dat in de tweede of derde termijn van dit IHP moet worden voorzien in renovatie of nieuwbouw.

Kindcentrum de Raagten

Bestuur: Eenbes
Denominatie: Rooms-Katholiek

1641 m² bvo

2013

QS: 78,0

2024	2029	2034	2039
258	279	303	299

Ruimtetekort/overschot

143	38	-83	-63
-----	----	-----	-----

Huidige situatie

Het gebouw waarin Kindcentrum De Raagten is gehuisvest, is gerealiseerd in 2013 en daarmee relatief jong. Het bestaat uit een bouwdeel van twee lagen. De kwaliteit van het gebouw is in lijn met de leeftijd goed, en er zijn geen significante bouwkundige problemen vastgesteld.

De Raagten beschikt over een moderne indeling die doorgaans goed aansluit op hedendaagse onderwijsconcepten. Echter, de school heeft aangegeven dat het gebouw niet voorziet in voldoende ruimtes voor individueel werk of kleinschalige groepsactiviteiten. Bovendien leidt het toenemende ruimtetekort ertoe dat ruimtes worden gebruikt voor activiteiten waarvoor ze oorspronkelijk niet bedoeld waren.

Scenario – lange termijn

Conform de quickscan komt Kindcentrum De Raagten na 20 jaar in aanmerking voor een levensduur verlengende renovatie of nieuwbouw (buiten de termijn van het IHP).

Actuele situatie leerlingenaantallen – ervaren ruimtetekort

De school heeft aangegeven een ruimtetekort te ervaren. Om deze reden is gekeken naar de oktobertelling van 2024. Het actuele aantal leerlingen is inderdaad hoger dan wat volgens de prognose is te verwachten. Echter laat de feitelijke analyse zien dat ook bij de toegenomen leerlingenaantallen er nog steeds sprake is van een ruimteoverschot. Indien het aantal leerlingen de komende jaren sneller groeit dan in de prognose is aangegeven kan in de Raagten eerder een ruimtetekort ontstaan dan nu te verwachten is.

Scenario – korte termijn

Het schoolbestuur heeft aangegeven dat voor de Raagten tijdelijk een aanname stop wordt ingesteld. Kinderen die hierdoor niet op de Raagten terecht kunnen worden doorverwezen naar 't Otterke.

6.1.5 Beek en Donk - zuid

Basisschool de Muldershof:

Bestuur: Eenbes
Denominatie: Rooms-Katholiek

Huidige situatie

Basisschool De Muldershof bestaat grotendeels uit een bouwdeel dat in 1979 is opgeleverd. In de loop der tijd zijn er uitbreidingen gerealiseerd (1/3 bouwdeel in 2000 en één klaslokaal en renovatie in 2009), die vanwege hun omvang en integratie in het gebouw niet afzonderlijk zijn beoordeeld. Hoewel er geen grote bouwkundige problemen zijn, vertoont het gebouw, passend bij het bouwjaar, tekenen van veroudering.

De indeling van het schoolgebouw is hoofdzakelijk klassikaal, met op diverse plekken leerpleinen. Uit overleg met de schooldirectie blijkt dat deze indeling goed aansluit bij de onderwijskundige visie. Tegelijkertijd geeft de school aan behoefte te hebben aan meer ruimtes voor kleinschalig groepswork en ervaart men een tekort aan ruimte.

Toekomstige ontwikkelingen

In verband met de ontwikkelingen in de nieuwbouwwijk 'Beekse Akkers' gaat de gemeente onderzoeken of het wenselijk is om een school te bouwen in de nieuwbouwwijk 'Beekse Akkers'. Het is op dit moment nog onduidelijk of dit een nieuwe school of verplaatsing van een van de bestaande scholen betreft. Bij de herijking van het IHP zullen deze ontwikkelingen verder in kaart worden gebracht. Bij de herijking van het IHP zal daarnaast worden gekeken naar het effect van een extra school in de nieuwbouwwijk 'Beekse Akkers' op het leerlingenaantal van De Muldershof en het Klokhuis.

Voorkeursscenario

Conform de uitkomsten van de quickscan en de ontwikkelingen met betrekking tot de nieuwbouwwijk 'Beekse Akkers' zou Basisschool De Muldershof in de periode van 5 tot

10 jaar in aanmerking moeten komen voor een levensduur verlengende renovatie of nieuwbouw. Deze interventie zal in de tweede of derde termijn binnen het IHP worden opgenomen.

Actuele situatie leerlingenaantallen – ervaren ruimtetekort

De school heeft aangegeven een ruimtetekort te ervaren. Om deze reden is gekeken naar de oktobertelling van 2024. Het actuele aantal leerlingen is inderdaad hoger dan wat volgens de prognose is te verwachten. Echter laat de feitelijke analyse zien dat ook bij de toegenomen leerlingenaantallen er nog steeds sprake is van een ruimteoverschot. Een verklaring kan mogelijk gevonden worden in de + klas die in de Muldershof is gehuisvest. Met deze + klas is geen rekening gehouden in de ruimtebehoefte bepaling. Indien er een ruimtetekort ontstaat kan de + klas worden verplaatst. Daarnaast kan worden onderzocht of er tijdelijk extra capaciteit kan worden gerealiseerd in de vorm van noodlokalen.

Basisschool 't Klokhuis:

Bestuur: Plato
Denominatie: Openbaar

1948 m² bvo

2009

QS: 77,0

2024	2029	2034	2039
192	206	224	221

Ruimtetekort/overschot

782	712	621	636
-----	-----	-----	-----

Huidige situatie

Basisschool 't Klokhuis, gerealiseerd in 2009, is aangrenzend aan basisschool de Muldershof gelegen. Het schoolgebouw bestaat uit een twee-laags bouwdeel. In lijn met het bouwjaar is vastgesteld dat de school geen grote bouwkundige gebreken vertoont.

Een aanzienlijk deel van het gebouw wordt verhuurd aan een kinderopvangorganisatie, die voorziet in de behoefte van beide scholen. De school is ruim opgezet en beschikt over een combinatie van klaslokalen en werkruimtes buiten de klaslokalen. De school heeft een groot normatief ruimteoverschot. Het schoolbestuur heeft aangegeven dat dit overschot actief wordt benut, zowel door de school zelf als door externe partijen.

Voorkeursscenario

Basisschool 't Klokhuis is conform de quickscan na 20 jaar toe aan levensduur verlengende renovatie of nieuwbouw (buiten termijn IHP). 't Klokhuis heeft te maken met een structureel ruimte overschot.

Momenteel wordt het ruimteoverschot ingevuld door verschillende onderwijs gerelateerde partners en wordt er geen ruimteoverschot ervaren. Daarnaast kan 't Klokhuis mogelijk een rol spelen in het voorzien van een tijdelijke oplossing voor het ervaren ruimtetekort op de Muldershof.

Toekomstige ontwikkelingen

In verband met de ontwikkelingen in de nieuwbouwwijk 'Beekse Akkers' gaat de gemeente onderzoeken of het wenselijk is om een school te bouwen in de nieuwbouwwijk 'Beekse Akkers'. Het is op dit moment nog onduidelijk of dit een nieuwe school of verplaatsing van een van de bestaande scholen betreft. Bij de herijking van

het IHP zullen deze ontwikkelingen verder in kaart worden gebracht. Bij de herijking van het IHP zal daarnaast worden gekeken naar het effect van een extra school in de nieuwbouwwijk 'Beekse Akkers' op het leerlingenaantal van De Muldershof en het Klokhuis.

6.2. Voorstel programmering

6.2.1 Termijn 1: 0-4 jaar

- Permanente uitbreiding de Sprankel (ter vervanging Mariaschool)
- Permanente uitbreiding OBS de Driehoek en Breinplein (i.v.m. ruimtetekort)

6.2.2 Termijn 2: 5 - 8 jaar

- Nieuwbouw/ levensduur verlengende renovatie Bernadetteschool
- Nieuwbouw/ levensduur verlengende renovatie 't Otterke

6.2.3 Termijn 3: 8 - 12 jaar

- Nieuwbouw/ levensduur verlengende renovatie de Muldershof

6.2.4 Buiten het IHP

- Nieuwbouw/ levensduur verlengende renovatie Driehoek
- Nieuwbouw/ levensduur verlengende renovatie Breinplein
- Nieuwbouw/ levensduur verlengende renovatie De Sprankel
- Nieuwbouw/ levensduur verlengende renovatie de Raagten
- Nieuwbouw/ levensduur verlengende renovatie 't Klokhuis

Capaciteit 't Otterke en de Raagten

Met de groei binnen de kern Beek en Donk Noord ontstaat er een capaciteitsprobleem bij de Raagten en op termijn bij 't Otterke. Op basis van de prognose gaat er een capaciteitstekort ontstaan vanaf 2032-2033.

3 Basisschool 't Otterke			2031	2032	2033
QuickScan	59	Leerlingenprognose	173	177	179
Bouwjaar	1972	Ruimtebehoefte Onderwijs [m2]	1.070	1.090	1.100
bvo Onderwijs [m2]	1.138	Tekort/overschot Onderwijs [m2]	68	48	38
bvo Opvang [m2]	0	Tekort/overschot Onderwijs & Opvang [m2]	68	48	38

4 Kindcentrum De Raagten			2031	2032	2033
QuickScan	78	Leerlingenprognose	286	294	297
Bouwjaar	2013	Ruimtebehoefte Onderwijs [m2]	1.639	1.679	1.694
bvo Onderwijs [m2]	1.641	Tekort/overschot Onderwijs [m2]	59	19	4
bvo Opvang [m2]	57	Tekort/overschot Onderwijs & Opvang [m2]	2	-38	-53

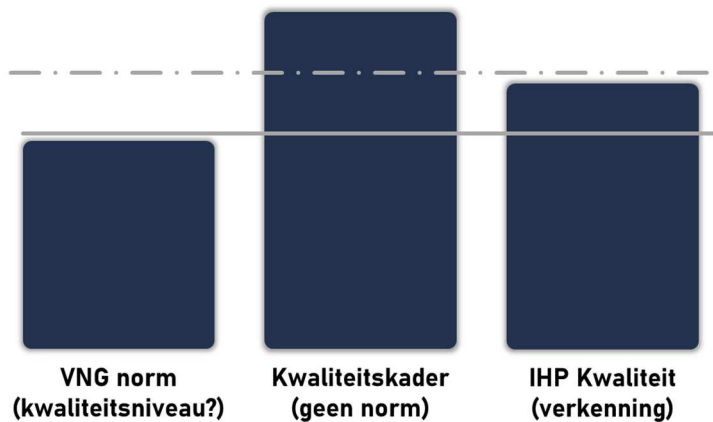
Rekening houdend met de doorlooptijden van een project (4 tot 6 jaar) en de onzekerheid van een prognose (risico), is het een overweging om deze opgave naar voren te halen. Daarmee investeert de gemeente in toekomstbestendige huisvesting en voorkomt mogelijke incidentele hoge kosten voor tijdelijke huisvesting.

Toekomstige ontwikkelingen

Bij de herijking van het IHP wordt integraal bekeken wat de invloed is van de groei van de nieuwbouwwijk 'Beekse Akkers' op het scholenlandschap. Er wordt onderzocht of het noodzakelijk is om een onderwijsvoorziening toe te voegen in de nieuwe wijk en wat de invloed is op de huidige locaties de Muldershof en 't Klokhuis. Daarnaast wordt tijdens de herijking onderzocht of nieuwbouw/ levensduurverlengende renovatie van de Muldershof in termijn 3 passend is of dat dit in relatie tot de gebouwkwaliteit en de ontwikkelingen van de nieuwbouwwijk 'Beekse Akkers' versneld moet worden.

7. Financiële vertaling en CO₂-reductie

De in hoofdstuk 5 gepresenteerde scenario's voor het PO zijn in dit hoofdstuk voorzien van een financieel kader. Er wordt eerst ingegaan op het kwaliteitsniveau en de gehanteerde kostenkengetallen. Er is aangegeven hoe deze kwaliteit tussen gemeente en schoolbesturen is verdeeld. Vervolgens wordt het meerjaren investeringsraming gepresenteerd.

Figuur 6-1 Kwaliteitsniveaus nieuwbouw

7.1. IHP Kwaliteit

Passend bij de ambitie (bouwstenen) en argumenten is onderstaande IHP-kwaliteit bepaald (zie **bijlage II** voor een uitgebreidere toelichting op energieprestaties en kwaliteitsniveau):

- Wettelijk minimum (besluit bouwwerken leefomgeving (voorheen Bouwbesluit 2021, inclusief BENG).
- Herindeelbaar gebouw: flexibiliteit door niet-dragende wanden en ventilatie in verkeersruimten zodat ruimtelijke- en functie wijzingen gedaan kunnen worden.
- Esthetische kwaliteit: meer gevel- en gevelopeningen en een goed afwerkingsniveau. Er kan beter rekening gehouden worden met de stedelijke context.

- Frisse scholen: optimale prijs-kwaliteit verhouding voor onderdelen zoals ventilatiecapaciteit, lichtinval, akoestiek en temperatuur. Dit betreft in wezen de impact op gezondheid door het gebouw (conform **bijlage III**).
- Duurzaam bouwen (circulair): geen financiële middelen om het schoolgebouw meer circulair te realiseren, er wordt gestreefd naar kostenneutrale circulaire toepassingen.
- Vergroten zichtlijnen (binnen) zorgt voor extra transparantie voor o.a. kinderopvang en onderwijs.

7.2. Aanvullende kwaliteit:

- Exploitatiegericht bouwen: toepassen van onderhoudsarme vloer- en wandafwerking en aluminium kozijnen om hoge exploitatiekosten te voorkomen.
- Aanvullende kosten Energieneutraal (ENG) schoolgebouw.

De gemeente en schoolbesturen willen gezamenlijk nader in de haalbaarheidsonderzoeken (businesscases) onderzoeken hoe de stap van BENG naar ENG gefinancierd kan worden: energieneutraliteit. Recente ontwikkelingen maken dat dit niet langer vanzelfsprekend is door o.a. netcongestie, onzekerheid omtrent de salderingsregeling en terughoudendheid van de schoolbesturen door hogere onderhoudskosten bij ENG installaties.

7.3. Verdeling Kwaliteit

De gemeente en de schoolbesturen hebben de intentie uitgesproken om gezamenlijk de gewenste kwaliteit te realiseren. Daarbij streven de schoolbesturen ernaar om binnen hun financiële mogelijkheden een bijdrage aan de projecten te leveren volgens de principes van Total Cost of Ownership (TCO).

Hierbij maken schoolbesturen gebruik van de vergoeding voor materiële instandhouding (mi-vergoeding) die zij ontvangen van het rijk. De aanvullende kwaliteit wordt bijvoorbeeld gefinancierd vanuit een verwacht exploitatievoordeel (op energiekosten) gedurende een deel van de levensduur van het gebouw en een besparing op onderhoud aan het bestaande gebouw voorafgaand aan een nieuwbouwopgave (besparing op investeringen in de lopende meerjarenonderhoudsplanung). De schoolbesturen geven aan dat zij aan de voorkant voorzichtig zijn in het toezeggen van bijdragen aan Total

Cost of Ownership. De hoogte van de onderhoudskosten voor ENG-gebouwen is hierbij een belangrijk argument. Daarnaast spelen ook de volgende argumenten een rol:

- De aanzienlijke tekorten op de vergoeding voor materiële instandhouding.
- De onzekerheid over het overheidsbeleid ten aanzien van de vergoeding voor materiële instandhouding.
- De beperkte eigen financiële middelen en liquiditeit.

Tijdens het opstellen van het IHP hebben gemeente en schoolbesturen een afspraak gemaakt over verdeling van de kosten. In de volgende paragraaf is per sector weergegeven (PO, VO en (V)SO) welke investeringskosten tot de basiskwaliteit horen en daarmee voor rekening van gemeente komen (excl. bijkomende kosten). Daarvoor heeft de gemeente de basiskwaliteit voor onderwijshuisvesting gedefinieerd en gewaarborgd. Het betreffen die onderdelen die essentieel zijn voor een goed schoolgebouw en daarom niet afhankelijk dienen te zijn van een bijdrage van een schoolbestuur. De schoolbesturen kunnen er voor kiezen bij te dragen aan aanvullende kwaliteit.

7.4. Kosten

De bepaling van de kwaliteitsambitie en verdeling van deze kwaliteit leidt tot indicatieve investeringsbedragen per m² brutovloeroppervlakte (bvo). Met behulp van de kostenconfiguratoren van HEVO zijn de geldende investeringsniveaus per vierkante meter bepaald. Deze methodiek maakt onderscheid naar type onderwijs (PO/VO/(V)SO) en gebouwgrrootte (aantal leerlingen). De ervaring leert dat het kostenkengetal van een kleine school hoger ligt dan van een grote school (schaalvoordelen en aantal bouwlagen; compact bouwen). De kostenconfigurator is een actueel rekenmodel dat rekening houdt met de verschillende wet- en regelgevingen binnen de onderwijshuisvesting en ambities binnen het IHP.

Deze investeringsniveaus sluiten aan bij de in paragraaf 6.1. omschreven kwaliteit. De investeringsniveaus zijn weergegeven in de tabellen. Er ontstaan schaalvoordelen bij het bouwen van een school met een grotere omvang.

Opmerking regiotoeslag: In de praktijk ziet men dat bouwkosten per regio (kunnen) verschillen. De kostenconfigurator gaat in de basis uit van projecten gerealiseerd in regio 's-Hertogenbosch. Voor de regio Laarbeek is geen regiotoeslag noodzakelijk.

Kostenconfigurator HEVO PO 1-1-2025

Primair Onderwijs				
Aantal leerlingen	100	200	300	400
Uitgangspunt bouwlagen	1	1	2	2
Norm bvo	703	1206	1709	2212

Onderdeel	Basiskwaliteit			
Kosten per vierkante meter				
Bouwbesluit + BENG	€ 3.312	€ 3.125	€ 2.835	€ 2.786
Marsh eisen	€ -	€ -	€ -	€ -
Ambitieniveau Esthetische Kwaliteit	€ 108	€ 96	€ 103	€ 97
Toekomstbestendig gebouw	€ 175	€ 173	€ 173	€ 173
Herindeelbaar gebouw	€ 125	€ 125	€ 125	€ 125
Werkplekken in verkeersruimten	€ 50	€ 48	€ 48	€ 48
Vergroten zichtlijnen	€ 28	€ 28	€ 28	€ 28
Frisse Scholen kwaliteitsadvies HEVO	€ 309	€ 295	€ 273	€ 268
Kosten basiskwaliteit	€ 3.932	€ 3.717	€ 3.412	€ 3.352

Onderdeel	Aanvullende kwaliteit							
Kosten per vierkante meter								
Aanvullende kosten ENG	€	131	€	130	€	109	€	107
Duurzaam bouwen (circulair)	€	-	€	-	€	-	€	-
Aanvullende kwaliteit	€	-	€	-	€	-	€	-
Exploitatiegericht bouwen	€	116	€	110	€	115	€	113
Kosten aanvullende kwaliteit (optie)	€	247	€	240	€	224	€	220

Totale kosten (excl. Regiotoeslag)	€ 4.179	€ 3.957	€ 3.636	€ 3.572
---	----------------	----------------	----------------	----------------

Tabel 3: Kostenkengetal nieuwbouw voor PO

7.5. Financiële Uitgangspunten

De overzichten op de volgende pagina's tonen de investeringskosten. Daarbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. De kostenconfigurator uit 2025 is gehanteerd en is inclusief btw, prijspeil 1 januari 2025. Periodieke indexatie op basis van kadernota als basis voor de financiële vertaling van dit IHP is noodzakelijk. Het prijsniveau is gebaseerd op de regio van de gemeente. Risico's ten aanzien van de bouwkosten zijn ook te vinden in de algemene prijsontwikkeling van bouwprojecten in Nederland en de regio. De kostenconfigurator gaat uit van normale marktomstandigheden voor wat betreft beschikbaarheid van materialen en inschrijvingen van aannemers bij projecten.
2. In de investeringskosten zijn ook diverse honoraria en vaste aanvullende kosten opgenomen. Daarbij is rekening gehouden met de volgende kosten: honoraria voor ontwerpteamleden architect, installatieadviseur, constructeur, bouwfysicus en projectmanager (niet voor interne projectleider gemeente), aansluitkosten, heffingen, verzekeringen, beperkte risicoverrekening en onvoorzien. De aanvullende kosten zijn gebaseerd op een eenvoudig gebouw met een compacte gebouwworm en een daarbij passende voorbereidings- en uitvoeringsplanning.
3. Bijkomende kosten die locatie gebonden zijn, of anderszins niet vallen onder de bouwkosten en bijkomende kosten voor de realisatie van een schoolgebouw, zijn niet opgenomen in de kengetallen. Per scenario komen er nog diverse kosten bij, dit kan sterk verschillen. De kosten waarmee rekening moet worden gehouden zijn onder andere kosten voor tijdelijke huisvesting, grondkosten, locatie gebonden kosten, kosten voor bouw- én woonrijp maken, sloopkosten en asbestsanering, interne kosten voor gemeente/schoolbestuur bijvoorbeeld voor adviezen of projectbegeleiding, kosten voor organisatorische ondersteuning, voorfinanciering kinderopvang, inrichtingskosten (losse inrichting) en verhuiskosten. Ook financieringskosten zoals rentekosten, startkosten of faseringskosten zijn niet opgenomen. Deze kosten kunnen hoog oplopen, zeker als tijdelijke huisvesting benodigd is. Gemiddeld gezien betreft het op een totaalprogramma van een gemeente (dus over alle schoolgebouwen berekend) 20% van de investeringskosten uit het IHP. Het kan echter zijn dat voor het ene schoolgebouw slechts 10% nodig is en het volgende schoolgebouw 50% aan extra kosten met zich meebrengt. Dit is met name afhankelijk van de noodzaak tot tijdelijke huisvesting. Deze zijn in dit IHP geschat op 20%. Per scenario worden deze na het IHP nader gespecificeerd en onderbouwd in de haalbaarheidsonderzoeken.
4. Er is voor de ruimtebehoefte bij de doorrekening van de investeringskosten uitgegaan van het geprognosticeerde leerlingenaantal in 2039 (over 15 jaar) uit de prognose van Prognosemaker; de prognoses worden twee jaarlijks geactualiseerd. In de haalbaarheidsonderzoeken, voorafgaand aan het afgeven van een voorbereidingskrediet, wordt het leerlingenaantal nogmaals herijkt.
5. Binnen de financiële vertaling zijn de verwachte indicatieve investeringskosten per periode van 4 jaar opgenomen (0-4 jaar, 5-8 jaar, 8-12 jaar en 13-16 jaar).
6. Vooralsnog is voor de investeringskosten voor iedere vervangings- en uitbreidingsopgave uitgegaan van nieuwbouw. In de haalbaarheidsonderzoeken zal de afweging tussen (ver)nieuwbouw en renovatie plaatsvinden en worden de daadwerkelijke kosten in beeld gebracht.
7. Het streven is om projecten te realiseren in de termijn waarin de projecten zijn genoemd. Indien er op projectniveau vertraging ontstaat in een of meerdere projecten, blijft het mogelijk om andere projecten parallel op te pakken.

7.6. Meerjaren investeringsraming

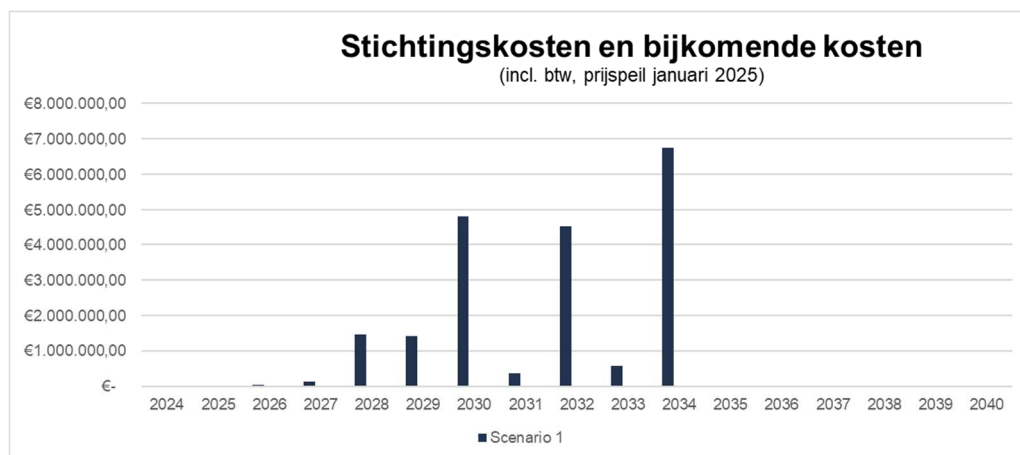
Op basis van de kwaliteit- en capaciteitsanalyse is benoemd welke programmering passend is voor de gemeente, uitgaande van de wettelijke taak (BENG). Onderstaand overzicht laat de programmering binnen het IHP zien. In **bijlage IV** is de Meerjaren investeringsraming opgenomen.

Schoolnaam	Gebouwmaatregel	STARTDATUM	OPLEVERJAAR	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041
Basisschool Breinplein	Uitbreiding	2025	2028																
OBS De Driehoek	Uitbreiding	2025	2028																
Bredeschool - basisschool de Sprankel	Uitbreiding	2026	2029																
Mariaschool Basisschool	Afstoten	2026	2029																
Basisschool 't Otterke	Nieuwbouw BENG	2027	2030																
Basisschool Bernadette	Nieuwbouw BENG	2029	2032																
Basisschool De Muldershof	Nieuwbouw BENG	2031	2034																

De doorlooptijd voor een nieuwbouw of renovatieproject bedraagt in totaal 4 jaar:

- 1 jaar haalbaarheidsonderzoek
- 3 jaar ontwerp en realisatie.

Op basis van bovenstaande programmering zijn de investeringskosten voor IHP Laarbeek doorerekend, deze doorrekening is in onderstaande tabel weergegeven.

Figuur 2: overzicht investeringskosten incl. btw-prijspeil 1 januari 2025

7.7. Kapitaalslastenberekening

De meerjaren investeringsraming is vertaald naar een kapitaallasten berekening voor de gemeente. Bij de kapitaallastenberekening zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Ruimtebehoefte bepaling referentiejaar 2039
- Kengetal Nieuwbouw conform kostenconfigurator incl. btw, prijspeil januari 2025
- Afschrijvingsmethodiek Nieuwbouw 50 jaar en Renovatie 40 jaar
- Bijkomende kosten 20%
- Rentepercentage 2%
- Kapitaallasten starten bij oplevering
- Investeringskosten starten bij begin project.
- Er wordt gerekend met een restwaarde van 20% (conform gemeentelijk beleid)
- Boekwaarden zijn niet meegenomen

7.8. Status IHP Kosten

In het IHP en in de daaropvolgende uitvoering zijn de kwaliteitsuitgangspunten taakstellend. Deze zijn in samenspraak tussen gemeente en schoolbesturen vastgesteld. De gemeente en schoolbesturen maken zich hard voor deze kwaliteitsuitgangspunten, die zijn omschreven in de visie op onderwijshuisvesting. Het IHP geeft vervolgens een doorkijk naar wat dit betekent voor de investeringskosten. Deze investeringskosten zijn gepresenteerd in de vorm van kengetallen en zijn indicatief. Het doel van het investeringskostenoverzicht is om de gemeente en de schoolbesturen inzicht te geven in de financiële omvang van de opgave en hen te helpen bij de voorbereiding van deze opgave.

Na afronding van het IHP worden voor de individuele projecten, op het moment dat deze actueel worden, haalbaarheidsonderzoeken uitgevoerd. In deze haalbaarheidsonderzoeken worden de investeringskosten opnieuw berekend. In deze fase wordt immers duidelijk voor hoeveel leerlingen en hoeveel vierkante meters daadwerkelijk gebouwd wordt, op welke locatie, in hoeveel bouwlagen etc. Ook ontstaat meer grip op de bijkomende kosten. Na het haalbaarheidsonderzoek zijn naast de kwaliteitsuitgangspunten uit het IHP ook de berekende investeringskosten taakstellend.

Vervolgens kan het project daadwerkelijk starten met de definitiefase en daarna de ontwerpfase. Het kan voorkomen dat op basis van investeringskostenramingen en/of aanbestedingen gedurende de realisatie het taakstellend budget ontoereikend blijkt te zijn. In dit geval is het mogelijk om het benodigd budget te herijken en terug te gaan naar de gemeenteraad. Dit kan alleen wanneer duidelijk onderbouwd kan worden dat het taakstellend budget uit de haalbaarheidsstudie ontoereikend is om de taakstellende kwaliteitsuitgangspunten te realiseren.

8. Vervolg IHP

8.1. Opstellen uitvoeringsprogramma

Na vaststelling van het IHP starten gemeente en schoolbesturen met het opstellen van een uitvoeringsprogramma. Dit programma bestaat uit twee hoofdonderdelen:

1. Afspraken programmaniveau: afspraken die gelden voor het gehele programma, ofwel voor alle projecten als genoemd in de eerste termijn (0 tot 4 jaar). Deze afspraken gaan over (1) het inrichten van een organisatie voor het realiseren van het uitvoeringsprogramma (2) het ontwikkelen van een financiële werkwijze voor uniformiteit tussen projecten en (3) het maken van samenwerkingsafspraken.
2. Afspraken projectniveau: er wordt een planning gemaakt voor de volgorde van projecten. Denk aan beschikbare locaties, tijdelijke huisvesting en het bundelen van projecten op onderdelen zoals Technische en Ruimtelijk Functionele programma's van eisen.

8.2. Opstellen Haalbaarheidsonderzoeken

Wanneer het uitvoeringsprogramma is vastgesteld kan worden gestart met de initiatieffase van projecten door haalbaarheidsonderzoeken uit te voeren. In de haalbaarheidsonderzoeken worden projecten geconcretiseerd en geactualiseerd. Dit is de fase voordat een project wordt opgestart. Optioneel kan ervoor worden gekozen om de haalbaarheidsonderzoeken onderdeel te maken van het uitvoeringsprogramma, zodat de afspraken projectniveau (zie punt 2 van par. 7.1.) nog concreter gemaakt kunnen worden.

De haalbaarheidsonderzoeken hebben o.a. als doel om:

- Een keuze te maken tussen nieuwbouw, vernieuwbouw of renovatie
- De definitieve leerlingenaantallen per project te bepalen.
- De totale kosten verder te specificeren (o.a. de bijkomende kosten en Total Cost of Ownership)
- De verbinding te leggen met doelgroepen als kinderopvang, overige maatschappelijke partners en eventueel docenten, leerlingen, ouders, bedrijven, de wijk etc.
- Tijdens het haalbaarheidsonderzoek wordt vastgesteld op welke wijze het project kan worden geïntegreerd met andere gemeentelijke ontwikkelingen. Dit

is noodzakelijk om de toekomstige financierbaarheid van het beoogde kwaliteitsniveau voor onderwijshuisvesting te garanderen. Daarbij wordt concreet gestuurd op clustering met woningbouw of ander vastgoed.

- Tijdens het haalbaarheidsonderzoek wordt verkend of, en op welke wijze inclusief onderwijs gefaciliteerd wordt op de nieuwe locatie.

Zoals omschreven in de bouwsteen Regie wordt na de haalbaarheidsstudie ter goedkeuring aan de Raad voorgelegd. Daarna starten de volgende fasen: Definitiefase, Ontwerpfase, Prijsvorming en realisatie en Exploitatie- of gebruiksfase.

8.3. Verbeteringen Duurzaamheid en Binnenmilieu

Door vaststelling van het IHP krijgen schoolbesturen zicht op de vervangingstermijnen van hun gebouwen. Dit stelt schoolbesturen in staat om vanuit hun verantwoordelijkheid voor onderhoud en exploitatie te investeren in duurzaamheid en het binnenklimaat. Daarbij kan met name worden ingezet op duurzaamheidsmaatregelen waarbij de terugverdientijden de vervangingstermijn niet overschrijden. Zo gaan investeringen in duurzaamheid niet ten koste van middelen voor onderwijs. Ook kunnen schoolbesturen het binnenklimaat verbeteren. De tussentijdse verduurzaming en verbetering van schoolgebouwen is daarmee een verantwoordelijkheid van de schoolbesturen, dit kan worden verwerkt in de meerjarenonderhoudsplanung van de gebouwen. Voor onderzoek en aanpassing van het binnenmilieu heeft de gemeente formeel geen zorgplicht. Gemeente kiest ervoor een reservering op te nemen voor het uitvoeren van nadere onderzoeken ten behoeve van het binnenmilieu in een aantal gebouwen.

8.4. Disclaimer

Dit IHP is opgesteld onder de wet- en regelgeving zoals deze geldt op het moment van het opstellen daarvan. Echter, wet- en regelgeving is onderhevig aan voortschrijdend inzicht; zo ook de wetgeving met betrekking tot het huisvestingsstelsel voor het funderend onderwijs in Nederland. Bij (substantiële) wijzigingen van bijvoorbeeld het genoemde stelsel, de Algemene Uitkeringen van het gemeentefonds, de wijze van bepalen van normbedragen, wijzigingen ten aanzien van Bouwbesluit, energie-akkoorden of enig andere substantiële ontwikkeling, kan het nodig zijn om dit IHP (op onderdelen) aan te passen aan de dan geldende realiteit en mogelijkheden.

Bijlage I: Wettelijke en beleidskaders

Dit hoofdstuk gaat in op de beleidskaders die gelden voor het IHP: de wettelijke taak van gemeente en schoolbesturen op het gebied van onderwijshuisvesting en relevante ontwikkelingen.

Zorgplicht

Gemeenten hebben op het gebied van onderwijshuisvesting de zogeheten zorgplicht. De onderwijswetgeving stelt dat een gemeente dient te voorzien in voldoende en adequate huisvesting voor het primair onderwijs (PO), (voortgezet) speciaal onderwijs ((V)SO) en voortgezet onderwijs (VO). De voorzieningen in de huisvesting waarvoor de gemeente verantwoordelijk is zijn vastgelegd in de wetgeving. Daarbij gaat het onder andere om (vervangende) nieuwbouw, uitbreiding en herstel van constructiefouten. Het onderhoud (binnen- en buitenkant) en de exploitatie van schoolgebouwen is de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. Renovatie is (vooralsnog) niet wettelijk geregeld. Hetzelfde geldt voor vernieuwbouw.

Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs

De uitvoering van de zorgplicht wordt geregeld via een juridisch instrument, de verordening. Op grond van de Gemeentewet (artikel 149), de Wet op het primair onderwijs (artikel 102), de Wet op de expertisecentra (artikel 100) en de Wet op het voortgezet onderwijs (artikel 76) is de gemeenteraad verplicht bij verordening een regeling vast te stellen. De verordening bevat de basis van het onderwijshuisvestingsbeleid en regelt uitgangspunten voor onder andere de voorzieningen die schoolbesturen jaarlijks kunnen aanvragen bij een gemeente, criteria voor het toetsen van deze aanvragen en procedurele afspraken.

Eigendom

Schoolbesturen hebben het (juridisch) eigendom van een schoolgebouw met de daarbij behorende ondergrond. Dit houdt in dat een schoolbestuur als eigenaar van een schoolgebouw en ondergrond juridisch aansprakelijk is. Wanneer een schoolbestuur geen gebruik meer maakt van het gebouw valt het gebouw om niet terug in het juridisch eigendom van de gemeente. De reden hiervoor is dat de gemeente het gebouw en de ondergrond heeft bekostigd. De gemeente heeft dus het economisch claimrecht. Schoolbesturen kunnen vanwege hun positie een gedeelte van het gebouw in

medegebruik (voor andere culturele, maatschappelijke of recreatieve doeleinden) geven aan instellingen die uit de openbare kas worden bekostigd met een ideëel doel. Verhuren is mogelijk als de gemeente daar, met inachtneming van de verordening, voorafgaand toestemming voor geeft.

Kinderopvang

Op 1 januari 2018 is de Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk in werking getreden. Daarbij zijn kinderopvang en peuterspeelzalen geharmoniseerd, waardoor men tegenwoordig spreekt van peuteropvang. Voor de peuteropvang is daarbij een landelijk kwaliteitskader ingevoerd dat grotendeels gelijk is aan de kinderopvang. De GGD is aangesteld als toezichthouder op de kwaliteit voor zowel de kinderopvang als peuterspeelzalen. Daarnaast is er met de invoering van de Wet OKE voor gemeenten een verplichting gekomen om voldoende aanbod vroeg- en voorschoolse educatie (VVE) te realiseren, waarbij de financiële drempels voor ouders van doelgroepkinderen zo laag mogelijk moeten zijn.

Huidig stelsel

De huidige rolverdeling (waarbij gemeenten verantwoordelijk zijn voor nieuwbouw en schoolbesturen verantwoordelijk zijn voor onderhoud, aanpassing en exploitatie) vertoont tekortkomingen. Het stelsel biedt beide partijen theoretisch de mogelijkheid om de eigen uitgaven te beperken. Gemeenten kunnen eigen uitgaven beperken door relatief goedkope gebouwen neer te zetten, met als gevolg hoge onderhouds- en exploitatiekosten. Schoolbesturen kunnen de eigen uitgaven beperken door weinig te investeren in onderhoud en eerder nieuwbouw aan te vragen bij de gemeente. Daarbij komt dat een aantal zaken, zoals bekostiging als gevolg van aangescherpte eisen in het Bouwbesluit en maatschappelijk wenselijke voorzieningen waaronder op het gebied van duurzaamheid, en de voorziening renovatie/vernieuwbouw niet geregeld zijn.

Wetsvoorstel stelselwijziging

Op 15 december 2016 hebben de PO-raad, de VO-raad en de VNG een gezamenlijk voorstel gestuurd aan toenmalig staatssecretaris Sander Dekker om de tekortkomingen in het huidige stelsel voor onderwijshuisvesting op te lossen. Het uitgangspunt van dit voorstel is dat gemeenten en schoolbesturen een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor de (kwaliteit van de) huisvesting van scholen. Op 9 mei 2018 is het verder uitgewerkte voorstel gepubliceerd door PO-raad, VO-raad en VNG. Inmiddels is het

voorstel ook formeel door de VNG goedgekeurd. Het voorstel is in 2018 formeel aan de minister aangeboden.

Het voorstel pleit voor aanpassing van het stelsel om een aantal van de geconstateerde tekortkomingen op te heffen. Daarbij worden de nadelen van de scheiding van de financiële middelen zoveel mogelijk opgeheven. Gemeenten en schoolbesturen komen in een meer gelijkwaardige positie ten opzichte van elkaar. Belangrijke elementen uit het voorstel zijn:

- De in de wet beschreven jaarcyclus voor aanvragen onderwijshuisvesting wordt vervangen door een langere periode, waarin gemeenten na overleg met betrokken schoolbesturen het huisvestingsbeleid en het investeringsprogramma voor een periode van 4 jaar vastleggen in een meerjarenprogramma (IHP), met een doorkijk tot ten minste het 16^e jaar.
- De mogelijkheid om renovatie als volwaardig alternatief voor vervangende nieuwbouw in te kunnen zetten. Renovatie moet worden opgenomen als voorziening in de wet. Renovatie dient daarbij te leiden tot een startsituatie (of startconditie) die in functioneel en kwalitatief opzicht gelijkwaardig is aan nieuwbouw en gericht is op levensduurverlenging van ten minste 25 jaar.
- Het investeringsverbod voor het PO en (V)SO wordt zodanig aangepast dat het overeenkomt met de betreffende bepalingen uit de Wet op het voortgezet onderwijs. PO- en (V)SO-besturen krijgen daarmee de mogelijkheid om in huisvesting te investeren.
- De concretisering van het Huisvestingsvoorstel van de sectorraden en de VNG gaat uit van het handhaven van de huidige financieringsstromen. Aanvullend kan de versoepeling van het investeringsverbod leiden tot een gezamenlijke financiering die de kwaliteit van onderwijshuisvesting kan vergroten dan wel het moment van investeren kan vervroegen.

Vooruitlopend op de kaders van de vigerende wetgeving streeft de gemeente ernaar mee te gaan met deze ontwikkeling.

Ontwikkeling klimaatakkoord

In het klimaatakkoord is vastgelegd dat de PO-raad en de VO-raad sectorale routekaarten, behorende bij de klimaatopgave, dienen door te rekenen naar een CO₂-arme gebouwenvoorraad. HEVO heeft deze doorrekening uitgevoerd. Deze

doorrekening richt zich enerzijds op de effectiviteit van mogelijke scenario's op de totale reductie van gebouwgebonden CO₂-productie en anderzijds op de kosteneffectiviteit van de verschillende maatregelen die op de gebouwenvoorraad kunnen worden toegepast.

Op het gebied van de te behalen doelstellingen is de opdracht aan de sectoren om:

- Te komen tot een gebouwgebonden CO₂-reductie van 49% in 2030 ten opzichte van de situatie in 1990.
- Te komen tot een gebouwgebonden CO₂-reductie van 95% in 2050 ten opzichte van de situatie in 1990.

Naast de doelstellingen op het gebied van CO₂-reductie, hebben de beide sectorraden daaraan toegevoegd dat een duurzaam schoolgebouw een schoolgebouw is dat optimaal ten dienste staat van het onderwijs dat erin aangeboden wordt. Een goed binnenklimaat resulteert in een hoger leerrendement en minder ziekteverzuim. Een schoolgebouw is daarmee niet alleen duurzaam voor wat betreft de CO₂-uitstoot of het energieverbruik; het is een gebouw dat aansluit bij de onderwijskundige visie van de school, past bij het aantal leerlingen en toekomstbestendig is bij veranderingen.

De doelstellingen zijn als volgt:

Doelstelling	Referentiejaar 1990
CO ₂ -reductie 2030	49,0%
CO ₂ -productie 2030	51,0%
CO ₂ -reductie 2050	95,0%
CO ₂ -productie 2050	5,0%

Bijlage II: Energieprestaties

Onderstaand de verschillende definities van energieprestaties van gebouwen:

BENG (bijna energieneutraal gebouw)

Bij een BENG-gebouw worden gebouwgebonden energieverbruik en energieopwekking met elkaar vergeleken. Een BENG-gebouw kent een hoger energieverbruik in verhouding tot de energieopwekking. Door de toepassing van de norm NTA8800 wordt getoetst of het gebouw voldoet aan wetgeving voor BENG, die vanaf 1 januari 2021 wettelijk verplicht is.

ENG (energieneutraal gebouw)

Het gebouw heeft een EPC volgens NEN 7120 van nul. Alleen het gebouwgebonden energieverbruik op jaarbasis telt mee en is nul³.

NOM (Nul op de Meter)

Om een NOM-gebouw te realiseren moet er naast de energie die benodigd is voor de gebouwgebonden installaties ook gekeken worden naar het algemeen energieverbruik door de gebruikers. Bij een NOM-gebouw zijn het totale energieverbruik en energieopwekking in balans. Door verschillen in de kosten voor inkoop van energie en vergoeding voor teruglevering aan het net kent een NOM-gebouw alsnog kosten voor energie.

Klimaatneutraal

Klimaatneutraal wil zeggen dat bepaalde activiteiten (al dan niet binnen een bepaald gebied of op een bepaalde plek) geen positief of negatief effect hebben op het klimaat. Het begrip 'klimaatneutraal' wordt vooral gebruikt om aan te geven dat bepaalde activiteiten geen negatief effect hebben op het klimaat, waarmee men wil zeggen: geen emissie van CO₂ en andere broeikasgassen⁴.

³ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/wetten-en-regels/algemene-begrippen>

Bijlage III: Kwaliteitsadvies Frisse Scholen

Friss Scholen - versie mei 2021	Advies	verklaring keuze
Energie		
Energieprestatie	Klasse B met ENG	vanuit klimaatdoelstelling / CO ₂
Lucht		
Luchtverversing	Klasse B	let op bij locatiekeuze nieuwbouw
Spuiventilatie	Klasse B	
Ruimtevolume	Klasse B	
Kwaliteit van de toevoerlucht	Klasse B	
Fijnstof	Klasse B	
Emissies van materialen	Klasse B=A	indien er sprake is van schadelijke uitstoot van de apparatuur zie ook rapport 'Naar een schone school' van VSR&OSB
Emissies van apparatuur	Klasse A	
Schoonmaakbaarheid	Klasse C=B=A	
Tabaksrook	Klasse C=B=A	bij PO kan aandacht voor jongste kinderen wenselijk zijn
Toiletten	Klasse C	
Legionella	Klasse C=B=A	
Temperatuur		
Operatieve temperatuur winter	Klasse B	
Operatieve temperatuur zomer	Klasse B	
Individuele beïnvloeding	Klasse C=B	
Ventilatieve koeling	Bouwbesluit	
Tocht	Klasse C	
Lokaal thermisch discomfort	Klasse C	
Licht		
Kunstlicht	Klasse B + 400 lux	schakeling obv aanwezigheid & daglichtregeling
Daglicht	Klasse C	
helderheidsvering	Klasse B	
Individuele beïnvloeding	Klasse C	
Geluid		
Geluidswering van de gevel	Klasse C=B	bij grenzend aan spoor of hoofdontsluitingsweg, Klasse A
Installatiegeluid	Klasse C	
Ruimteakoestiek	Klasse C met 0,7s	bij lokalen onderling geldt eis Klasse A
Luchtgeluidisolatie	Klasse C=B	
Contactgeluidisolatie	Klasse C=B	
Kwaliteitsborging		
Energie	Klasse C	
Lucht	Klasse C=B	
Temperatuur	Klasse C=B	
Licht	Klasse C=B=A	
Geluid	Klasse C=B=A	

⁴ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/wetten-en-regels/algemene-begrippen>

Bijlage IV Meerjaren investeringsraming

Termijn 1		2026	2029						
School	Gebouwmaatregel	Omvang [m2 bvo]	Opleverjaar	Stichtingskosten (basis) gemeente	Waarvan de stap BENG naar ENG	Aanvullende kosten (extra)	Bijkomende kosten		
Totaal termijn 1				€	2.091.000	€	-	€	418.000
Basisschool Breinplein	Uitbreiding	49	2028	€	260.000	€	-	€	52.000
OBS De Driehoek	Uitbreiding	168	2028	€	890.000	€	-	€	178.000
Bredeschool - basisschool de Sp	Uitbreiding	178	2029	€	941.000	€	-	€	188.000
Mariaschool Basisschool	Afstoten	0	2029	€	-	€	-	€	-

Termijn 2		2030	2033						
School	Gebouwmaatregel	Omvang [m2 bvo]	Opleverjaar	Stichtingskosten (basis) gemeente	Waarvan de stap BENG naar ENG	Aanvullende kosten (extra)	Bijkomende kosten		
Totaal termijn 2				€	8.376.000	€	-	€	1.675.000
Basisschool 't Otterke	Nieuwbouw BENG	1105	2030	€	4.346.000	€	-	€	869.000
Basisschool Bernadette	Nieuwbouw BENG	1025	2032	€	4.030.000	€	-	€	806.000

Termijn 3		2034	2037						
School	Gebouwmaatregel	Omvang [m2 bvo]	Opleverjaar	Stichtingskosten (basis) gemeente	Waarvan de stap BENG naar ENG	Aanvullende kosten (extra)	Bijkomende kosten		
Totaal termijn 3				€	6.259.000	€	-	€	1.252.000
Basisschool De Muldershof	Nieuwbouw BENG	1684	2034	€	6.259.000	€	-	€	1.252.000

Colofon

Uitgave: HEVO B.V.
Datum: 17 april 2025

Contact

Statenlaan 8 5223 LA 's-Hertogenbosch	Burg. Roelenweg 40 8021 EW Zwolle
--	--------------------------------------

T 073 - 6 409 409 info@hevo.nl	T 038 - 4 258 101
-----------------------------------	-------------------

www.hevo.nl

Niets uit deze uitgave mag zonder uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van HEVO B.V. worden gekopieerd, noch aan derden ter inzage worden gegeven